

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

BESPLATAN
PRIMJERAK

PARTNER

Mjesečnik o evroatantskim integracijama odbrani vojsci broj 10, decembar 2008. godine

**INTERVJU: FRENK BOLAND, DIREKTOR ZA PLANIRANJE SNAGA NATO
NOVI IMIDŽ REGIONA**

**NAČELNIK STABA GENERALŠTABA,
GENERAL-MAJOR DRAGAN MILOSAVLJEVIĆ ZA „PARTNER“:
UŠPIJEŠNA GODINA I NOVI IZAZOVI**

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

Vojska
Crne Gore

Srećna Nova 2009.

Nova snaga - Vojska Crne Gore

SADRŽAJ

INTERVJU: FRENK BOLAND, DIREKTOR ZA PLANIRANJE SNAGA NATO	4
NOVI IMIDŽ REGIONA <i>Vidak Latković</i>	
KOMENTAR: NATO - U ANKETAMA I STVARNOSTI	7
<i>Ilija Despotović</i>	
CRNA GORA I PZM: ELEKTRONSKI PROGRAM ZA INFORMISANJE I OBUKU	9
<i>mr Tihomir Mijović</i>	
ISKUSTVO DRUGIH: MAKEDONCI U VIŠE MISIJA OD AVGANISTANA DO BOSNE	11
<i>kapetan Sašo Gelevski</i>	
NAČELNIK ŠTABA GENERALŠTABA, GENERAL-MAJOR DRAGAN MILOSAVLJEVIĆ ZA „PARTNER“	13
USPJEŠNA GODINA I NOVI IZAZOVI <i>Mihailo Danilović</i>	
CRNA GORA, NATO I SIGURNOST NOVE DRŽAVE	16
PREDSTAVLJAMO: ULOGA I RAD OFICIRA ZA VEZU VOJSKE CRNE GORE U ODJELJENJU ZA VOJNU SARADNJU NATO	18
<i>Marinko M. Slomo</i>	
GLOBUS: „NOVA EVROPA“ NA ČELU NATO?	20
<i>Zorica Minevska</i>	
VOJNA TEHNIKA I OPREMA: NOVI SISTEMI TAKTIČKIH KOMUNIKACIJA	21
<i>Marinko M. Slomo</i>	
VIJESTI	22
DNEVNIK VOJNOG POSMATRAČA	23
<i>kapetan Saša Jovanović</i>	
ZABRANJENA KASSETNA MUNICIJA	24
<i>Olivera Đukanović</i>	
FELJTON: ZAPISI O PERJANICIMA	26
<i>Ilija Despotović</i>	

IMPRESSUM

Partner - mjesečnik o evroatlantskim integracijama, odbrani i Vojski

decembar 2008. godine BROJ: 10

IZDAVAČ: Ministarstvo odbrane Crne Gore

ZA IZDAVAČA: mr Boro Vučinić

UREDNIK: Vidak Latković

REDAKCIJA: Ilija Despotović, Olivera Đukanović, Zorica Minevska, Marinko M. Slomo, Tihomir Mijović, Mihailo Danilović, Irena Radoman, Sanja Dajević

TEHNIČKI UREDNIK: Miodrag Kankaraš

KONTAKT: Portparol // **TEL/FAX:** +382 20 241 375

E-MAIL: pr@mod.cg.yu

WEB: www.vlada.cg.yu/odbrana

ADRESA: Jovana Tomaševića 29

ŠTAMPA: MOUSE STUDIO, Podgorica // **TIRAŽ:** 5.000

CRNA GORA U JADRANSKOJ POVELJI

Crna Gora je i zvanično postala članica Jadranske povelje, kao dio ove važne regionalne bezbjednosne inicijative. Na Ministarskoj konferenciji OEBS-a koja je održana 4. decembra ove godine u Helsinkiju, ministar inostranih poslova Milan Roćen potpisao je prilog Ugovoru o Jadranskoj povelji kojim se Crna Gora obavezala na poštovanje njenih principa i posvećenost regionalnoj saradnji u cilju napretka u evroatlantskim integracijama. On je tom prilikom istakao da je prijem u članstvo priznanje za napredak koji je za kratko vrijeme napravljen u unutrašnjim reformama i Partnerstvu za mir. Činjenica da je i Bosna i Hercegovina na istom skupu primljena u punopravno članstvo, znači i ohrabrenje i pomoć na ubrzanju integracije zemalja regiona u NATO i ostvarenju stabilnosti i bezbjednosti na Zapadnom Balkanu.

Na ministarskom sastanku članica NATO-a, održanom u Briselu dan ranije, saopšteno je da taj savez pozdravlja napredak koji su postigle Bosna i Hercegovina i Crna Gora u saradnji sa Alijansom, a posebno u sprovođenju "ambicioznog Individualnog akcionog plana (IPAP) sa obje zemlje. Očekujemo od obje zemlje da nastave započeto u spro-

vođenju tih Akcionih planova i smatraimo pozitivnim njihove namjere da ubrzaju integracije kroz inicijative regionalne saradnje", rečeno je u zajedničkoj izjavi šefova diplomatije NATO-a.

Zaključci sa tog ministarstvom sastanka u stvari su preporuka i predviđanja za buduće odluke Samita Alijanse u aprilu sljedeće godine u Strazburu i Kelnu.

Američko-jadranska povelja je nastala po uzoru na Američko-baltičku povelju koju su predsjednici Estonije, Letonije i Litvanije potpisali sa predsjednikom SAD 16. januara 1998. godine u Vašingtonu. Jadransku povelju su 2. maja 2003. godine, uz prisustvo državnog sekretara SAD Kolina Pauela, u Tirani, popisali ministri inostranih poslova Hrvatske, Albanije i Makedonije, a inicijativa je pokrenuta na Samitu NATO u Pragu 2002. godine. Poveljom se obavezuju sve strane da ojačaju demokratske institucije, civilno društvo, vladavinu prava, tržišnu ekonomiju, NATO kompatibilne vojne snage itd.

Crna Gora je na sastanku ministara inostranih poslova Jadranske povelje u Briselu 3. decembra 2006. godine, dobila status posmatrača, a poziv joj je upućen tokom septembarskog sastanka u Njujorku. Irena Radoman

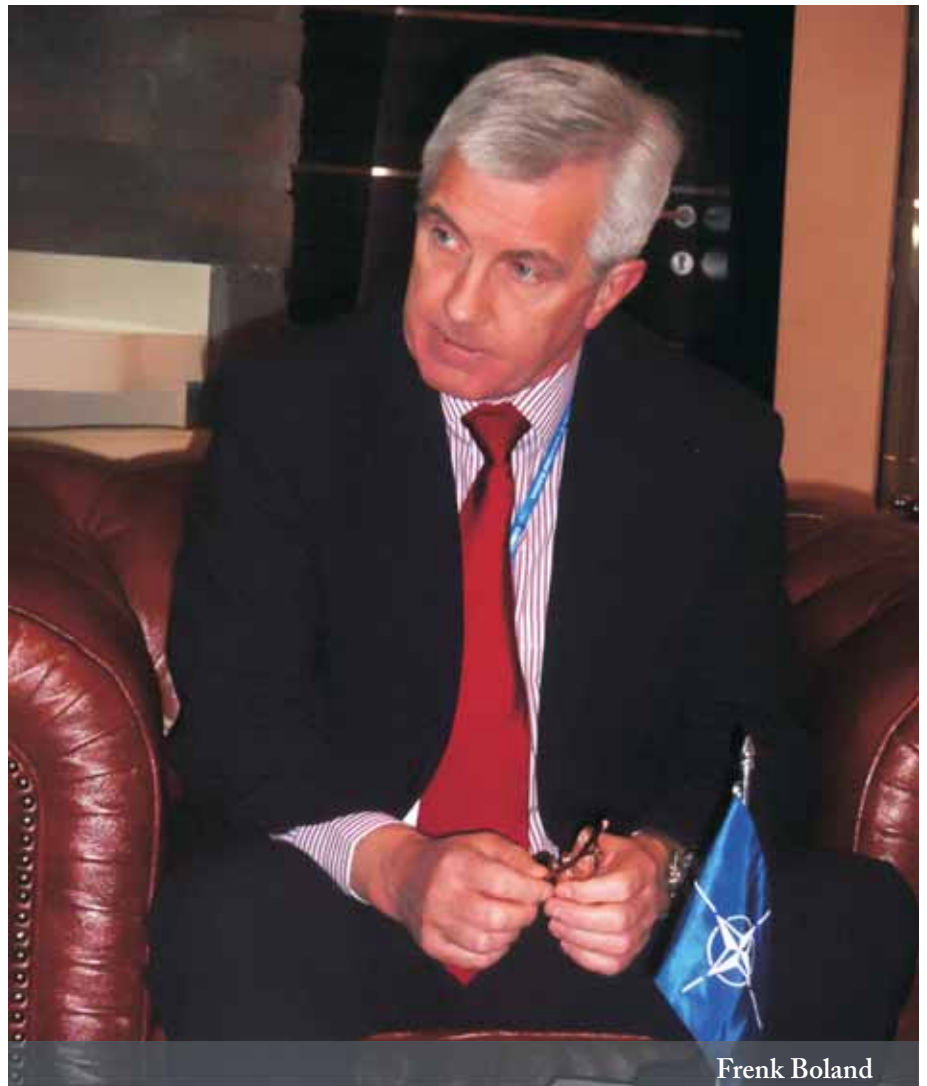
Frenk Boland, direktor za planiranje snaga NATO

NOVI IMIDŽ REGIONA

Želimo u članstvo države koje su spremne da ispune standarde koje smo postavili i koje će politički i vojno dati doprinos Alijansi, a ta posvećenost se može uočiti u ovim zemljama, kaže za Partner visoki NATO zvaničnik.

Gospodine Boland, kako ocjenjujete ostvareni napredak u reformi sektora odbrane i Vojske Crne Gore od obnove njenje državnosti i koji su prioriteti u narednom periodu?

Od kada smo počeli da radimo sa Crnom Gorom primijetili smo jedan, rekao bih, efekat talasa. Prvo je počelo sa stvaranjem strukture koja će biti opravdana, a zatim je trebalo da otpočnete sa nekim potpuno novim stvarima. Posljednjih osamnaest mjeseci bili smo u prilici da vidimo jasne iskorake u pogledu onoga što je Crna Gora jasno definisala - šta želi da uradi, koliko može da postigne i kako će ono što želi da postigne da se uklopi u međunarodne strukture. Zaista smo ohrabreni sa onim što je već ostvareno. Najvažnije će biti zapravo strateška reforma. I dalje ćemo raditi sa Crnom Gorom kako proces bude napredovao i nadamo se da će rezultat našeg zajedničkog rada biti struktura koja će odgovarati Crnoj Gori i biti realna u odnosu na ono što će biti u mogućnosti da ponudi u smislu kombinovanih snaga za bezbjednost. Prioriteti će biti oni koje Crna Gora definiše za sebe. Dakle, niko joj neće reći šta treba da budu njeni prioriteti, ali osnovno je da ako želite biti članica NATO onda ćete morati interoperabilnost, odnosno kapacitete da razvijete na taj način da ćete moći da se

Frenk Boland

Niko neće reći Crnoj Gori šta treba da budu njeni prioriteti, ali ukoliko želi da bude članica NATO, moraće dostići interoperabilnost, odnosno razvijati kapacitete koji će se uklopiti u NATO operacije.

Potrebno je da se 26 nacija, a uskoro će biti 28, odrede prema zahtjevu za MAP, ali ono što su saveznici već jasno stavili do znanja u comunique ministara inostranih poslova jeste da zaista podržavaju aspiracije Crne Gore da postane dio evroatlantske zajednice.

uklopite u sve ono što zahtijevaju potrebe za učešće u operacijama koja vodi NATO. Takođe, moraćete da vodite računa da te snage mogu da odrade taj posao i da budu bezbjedne u isto vrijeme. To će zavistiti i od operacije u kojima budete uključeni.

Jubilarni samit NATO povodom 60 godina od njegovog osnivanja biće održan narednog aprila u Strazburu i Kelu. Takođe, naš premijer je nedavno uručio aplikaciju za Akcioni plan za članstvo (MAP) generalnom sekretaru NATO. Šta možemo očekivati od tog samita u tom smislu?

Prvo, saveznici moraju da razgovaraju o tome, a u zaključcima koje ste već dobili rečeno je da će i NATO proći proces razmatranja tog zahtjeva. Ne znam kakav će biti rezultat. Potrebno je da se 26 nacija, a uskoro će biti 28, odrede prema tom zahtjevu, ali ono što su saveznici već jasno stavili do znanja u comunique ministara inostranih poslova od prošle nedjelje jeste da zaista podržavaju aspiracije Crne Gore da postane dio evroatlantske zajednice. U okviru onoga što mi radimo, bilo da dolazi direktno iz Brisela ili drugih zemalja članica NATO, opredijelićemo pakete pomoći i savjete kako bi vam pomogli na tom planu.

Kakva su Vaša očekivanja od narednog NATO samita u pravcu daljeg proširenja Alijanse?

Ponovo je riječ o nečemu o čemu ne volim da spekuliram jer ne znam kakva su mišljenja i stavovi pojedinih zemalja članica Saveza. Međutim, mi smo kao organizacija kazali da otvorena vrata ostaju otvorena. Želimo i dalje da uvedemo u članstvo države koje su spremne da ispune standarde koje smo postavili i koje će politički i vojno dati doprinos Alijansi, a ta pos-

čitavom regionu jer će pomoći da se izbrišu sjećanja na sve konflikte koji su se dogodili u neposrednom okruženju. Iako to nije direktno pogodilo Crnu Goru, ljudi su skloni da kada im se pomene NATO odmah pomisle o ratovima, o devedesetim. Sada očekujemo da Hrvatska, koja će postati članica i Slovenijom, koja to već jeste, predstavljaju dobru platformu za druge zemlje. Takođe, Makedonija će biti pozvana u članstvo kada riješi problem sa imenom. Snažno smo angažovani u sardanjima sa Bosnom i

većenost se može uočiti u ovim zemljama. Vi znate da se, od vremena kada su 1995. godine saveznici intervenisali na ovoj teritoriji, zapravo mnogo toga dogodio, te da se sada govori o miru i stabilnosti u regionu.

Pomenuli ste, a i očekivanja su da će Albanija i Hrvatska postati punopravne članice NATO na narednom Samitu. Koje će benefite region dobiti njihovim članstvom?

Članstvo obje zemlje će donijeti direktne koristi, ne samo njima, već i

Hercegovinom, kao i sa vama. Albanija je zemlje koja je prošla kroz katastrofalnu političku krizu 1997. godine i sada su već u Alijansi. Kada imamo u vidu sve ove okolnosti, ovaj region kreira novi imidž, ali i zemlje regiona koje će izgraditi povjerenje međusobno. To će sve, na kraju, pospješiti priliv investicija u ovaj region, a to će donijeti nova radna mjesta i smanjiti broj nezaposlenih. Nadalje, to će se sve odraziti na bezbjednost i, uvjeren sam, sve će se zemlje opet naći na jednom mjestu. Stoga, mi posmatramo proširenje kao nešto što će

značajno doprinijeti bezbjednosti ovog regiona, i pored ostalih direktnih benefita od sistema kolektivne bezbjednosti.

Sobzirom na određene promjene na međunarodnoj sceni, kakva je budućnost NATO misije ISAF u Avganistanu?

Mi ćemo u Avganistanu biti onoliko dugo koliko bude potrebno da avganistanska vlada počne vršenje kontrole nad svojom zemljom, dok ne izgradi civilnu i vojnu upravu kako bi obezbijedila stabilnost u zemlji. To neće biti nešto što će se ostvariti lako i brzo, ali to je nešto što je od vitalnog značaja. Kad pogledate šta se dešava u Avganistanu, a u pogledu svih onih događaja koju su pomalo naduvani u štampi, mislim na sve one primjere nasilja o kojima mediji izvještavaju, to se dešava u posebnim krajevima te zemlje koji su daleko od onih krajeva gdje je razvijena uprava i gdje funkcioniše sistem uprave. Tamo se još uvijek dešava da nedužne žrtve stradaju - bilo djeca, žene, vojnici, policajci i to zbog toga što ljudi koji ne žele da se pomire s tim i dalje nastoje da izazovu žrtve. Mi ćemo pomagati toj zemlji kako bi se ta misja uspješno realizovala, a tu će biti i doprinos Crne Gore kroz upućivanje svog medicinskog tima.

Koliko je značajna podrška građana za dalji proces evroatlantskih integracija Crne Gore i, prema Vašem mišljenju, kakav je stav članica Saveza prema tom pitanju?

Naravno ako ulazimo u proces saradnje sa nekom zemljom koja ima svoje krajnje ambicije da bude članica NATO, onda želimo da imamo i neke garancije. To su uvjeravanja da je to vlada koju podržava većina birača. Ali, to je jedan proces, to znamo i

Mi ćemo u Avganistanu biti onoliko dugo koliko bude potrebno da avganistanska vlada počne vršenje kontrole nad svojom zemljom, dok ne izgradi civilnu i vojnu upravu kako bi obezbijedila stabilnost u zemlji. To neće biti nešto što će se ostvariti lako i brzo, ali to je nešto što je od vitalnog značaja.

ukoliko želimo da načinimo novu inicijativu ili promjenu, na početku uvijek postoji otpor i inercija. Stoga, nije iznenađenje što nemate 100% ljudi koji izlaze sa zastvama na ulicu i kažu Mi smo za NATO! Ali kroz naše veće angažovanje da vas bolje razumijemo, i vas i vaše ljude, i dok to ne bude obratno, dok god se dobro ne shvate ciljevi koje NATO želi da postigne i dok se ne shvate benefiti koje će donijeti članstvo u NATO, ta podrška biće mala. Ukoliko se dobije poziv za članstvo u NATO i ukoliko biste tada imali mali broj ljudi koji podr-

žavaju NATO, to ne bi bilo dobro. Ali, mi shvatamo da ovdje treba edukovati i informisati stanovništvo.

Šta možemo očekivati od Izvještaja o progresu Crne Gore koji će biti objavljen početkom naredne godine?

Ja i moje osoblje smo zaduženi za jedan segment, a to je rad na sistemu odbrane i radićemo tu procjenu na osnovu Procesa planiranja i revizije (PARP). Nakon toga ćemo pripremiti podatke, predstaviti ih našim članicama, naravno i vama, i mislim da će to biti u martu. Sa mog stanovišta, sada kada sam već pogledao PARP upitnik i odgovore koje je dala Crne Gora, mogu da kažem da je ostvaren progres. Još je potrebno popraviti neke stvari i ostavri napredak na poljima koje je indentifikovao taj upitnik, odnosno analiza odgovora na upitnik. Postoji i potreba kreiranja novih kapaciteta kako bi na kraju vidjeli kakve su strukture potrebne odbrani u odnosu na ono kako ih mi vidimo u NATO. Ako to bude na svom mjestu, mi ćemo dati pozitivan izvještaj.

Vidak Latković

NATO u anketama i stvarnosti

Dvije agencije su u prvoj polovini decembra objavile podatke iz svojih novembarskih anketa o političkom raspoloženju građana u Crnoj Gori, na osnovu broičano približno istog uzorka. Njihovi rezultati se u mnogo čemu razilaze, ali se namjanje razlikuju u procentu ispitanika koji su protiv članstva Crne Gore u NATO-u. Na osnovu ankete „Prizme“, članstvo u Alijansi ne podržava 54,4%, a prema CEDEM-u 47% ispitanih građana. To je, dakle, suma suvih odgovora „ne“ na stereotipno anketno pitanje. I, naravno, takav rezultat nije za potcjenjivanje. Štaviše, potvrđuje da su građani u tome vrlo tvrdi, jer anketari odavno saopštavaju manje-više sličan „nalaz“ svojih ispitivanja. Nevladina organizacija „Alfa centar“, pak, iznijela je (pr)ocjenu da je za integraciju Crne Gore u NATO polovina građana. Njeni predstavnici uvje-

ravaju da to nije napamet tvrdnja, već da na takvo raspoloženje ukazuje njihova komunikacija sa građanima.

Ohrabrujuća (pr)ocjena „Alfa centra“, naravno, ovdje nije navedena da bi kompenzerala procenite pomenutih agencija. Što je, tu je. Ipak, ne mogu se kao apsolutno raspoloženje uzimati, bez rezerve, ni procenti iz upitnika agencija. Tim prije, što ankete, nerijetko, nude kontroverzne odgovore. Usko metodološki posmatrano, odgovori „da“ i „ne“ su tačni, a kad se odlučuje, i presudni. Ali, u njima ima dosta neizrečenog, neobjašnjenog, nedoumica, nepoznatog. Odgovori takve vrste su „sakati“, bez slojevitosti.

Kada se, međutim, razgovara sa ljudima, vjerovatno se dolazi do onoga što „Alfa centar“ tvrdi - da suvoparni, stereotipni, upitnici, nijesu uvijek najpoznatiji dokaz za ovaj ili onaj stav pre-

ma nekom važnom pitanju. U negativnom stavu starijih građana prema NATO-u, nema sumnje, zarobljena je konzervativna svijest, memorija u ideološko-političkim oblandama vremena od prije 50, 40, ili 30 godina. Građani mlađe dobi, ili baš mladi, oni koji u anketama zaokružuju „ne“ na pitanje da li ste za to da Crna Gora stupi u NATO-vjerovatno i ne poznaju NATO, ni „stari“, ni „novi“. A, moguće je, da mladima više priliči da u nametnutim anketama odgovaraju sa „ne“. Protivljenje nečemu, još kad se „službeno“ zagovara, blisko je mladima.

Najvjerovatnije, ni „stari“ ni „mladi“ ne vide ni promjene u NATO-a, ni nove prilike u svijetu, sa bitno drugačijim, neuporedivo većim, bezbjednosnim izazovima od onih za koje su se, prije više decenija, spremali i NATO i Varšavski pakt.

Zar dva najnovija primjera nijesu dovoljna da uvjere „nevjerne Tome“ da je svijet ugrožen svuda, u svako doba, i na načine koji su sve manje predvidljivi, a opasnosti je nemoguće otklanjati na nacionalnom nivou. Teroristi, koliko god da su „daleko“ od nas, svojim perfidnim akcijama, bez obzira na to gdje ih izvode, moraju da „zadive“ cio svijet. I nas, ovdje i sada. U Bombaju su napali luksuzni hotel „Tadž Mahal“, a da bi to zavarali, da bi kamuflirali glavnu metu ataka, prije toga su napali bolnicu. A još poslali su „turističku“ izvidnicu koja im je pomogla da njihovo nasilje uspije. Drugi primjer, Somalija. Gusari drže zarobljene na desetine brodova. Traže visoke otkupnine. Nije li, pomalo, sramota za savremeni svijet da su pomorski pirati i danas na djelu, da drsko ucjenjuju brodovlasnike i zemlje čije brodove otimaju? Može li sutra i naš brod biti otet. Zar i i jedan naš pomorac nije bio žrtva terorističke akcije, u Gvineji?

Vidjeli smo Njujork, vidjeli Beslam, London, krvoprlice na željezničkoj stanici u Španiji, ubistvo Benazir Buto, sada Bombaj i Somaliju.

Ko zna, šta ćemo još dočekati.

Teroristi, po svemu sudeći, imaju „jake mozgove“ koji sofisticirano planiraju i pripremaju akcije. Naravno, i veoma obučene „akcijaše“, u svakom pogledu, prvo ideološki, pa

svedo vještina i „hrabrosti“ (samo) ubilačke agresivnosti. Ako bi se ove realne situacije bolje predstavile javnosti, građanima, ako međunarodna zajednica dokaže da se može nositi sa ovakvim izazovima, a jedino ona može, sada isključivo, preko NATO-a, onda bi, svakako, počela deblokada shvatanja prema Alijansi. Somalijske gusare od piratstva ne može, po svemu sudeći, odvratiti nijedna zemlja sama, kao ni teroriste bilo koje fele i u bilo kom području svijeta, ako se taj svijet, ili veći njegov dio, ne udruži u zajedničku bezbjednosno-odbrambenu organizaciju. A NATO je, zasad, jedini sa tom šansom. Ako ništa, druga „sila“ te vrste ne postoji.

Nije ignorisanje anketnog „otpora“ prema NATO, ali ima nešto što se ne slaže u odgovorima na pitanja anketa. Kako, recimo, pomiriti podatak da dvije trećine ispitanika pozitivno odgovara na pitanje da li podržava članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji, a 47 posto istih tih zaokružuje „ne“ za NATO? Nije li to, suštinski protivurječno, kad znamo da je 21 zemlja Evropske unije članica NATO-a. Kako se, i zašto, podržava Evropska unija sa 21 zemljom-članicom „omrznutog“ NATO-a? Tim prije, što EU i NATO i institucionalno, pa i po glavnim principima i ciljevima koje njeguju u svom političkom korpusu, sve više liče jedno na drugo, u nečemu se, čak, i poklapaju. Evo još jedne nelogičnosti. Možda se NATO ne „voli“ zbog doživljaja da je uloga SAD u njemu presudna, što je Alijansa „amerikanizovana“. Ako je to razlog protivljenja NATO-u, otkud ono što su neki nazvali „obamomanija“, koja je prepoznata i kod nas? Suviše velika očekivanja upravo od američkog predsjed-

nika, suštinski, od SAD, zapravo, znače priznanje moći te zemlje. I ne samo priznanje, već i priželjkivanje da ona manifestuje tu moć, vjerovatno, prvo u ekonomiji, ali, kako se reaguje, i u opštem „uređivanju“ svijeta.

Za „sklapanje“ istine o NATO-u, dakle, bilo bi bolje razjašnjavati ove nedoumice, ova pitanja, nego se pozivati samo na statistiku anketnih upitnika. Za ostvarivanje komunikacione strategije o evroatlantskim integracijama, konkretno, o članstvu u NATO, nije cjelishodno, nije djelotvorno, ni samo horsko ponavljanje kako ulazak u Alijansu donosi benefite, ni pozivanje na ankete čiji učesnici ne vide koje su to koristi.

Bilo bi, na primjer, dobro, i dobro namjerno, da, prije svih, oni koji se zaista razumiju u pitanja odbrane i bezbjednosti, u opasnosti po mir, objašnjavaju odbrambeno-bezbjednosne mogućnosti NATO-a. Neki od njih i sami kažu da Crna Gora treba da ide u NATO, ali, izgleda, zbog neke sujete, politikanstva ili šta je već u pitanju, ne iznose argumente u prilog tome stavu. Ipak, neka nam bude dozvoljeno da primijetimo da nije na njihovom nivou da javnosti šalju dopadljive opaske, da EU i NATO u Crnu Goru ulaze „širok zatvorenih očiju“. Navodno, ne vide sa kojom i kakvom zemljom imaju posla. Elem, cijela Evropska unija, cijeli NATO, „ne vide“ stvarnost u Crnoj Gori, i odavde im se savjetuje da otvore oči. Nije li to „pohvalno“ za ovu zemlju, ili njenu vlast, ako uspijeva da „zamaže oči“ cijeloj EU, i cijelom NATO-u? A nije li i pretenciozno-savjetovati EU i NATO da otvore oči?

Ilija Despotović

ePRIME

Partnership Realtime Information, Management & Exchange System

Elektronski program za informisanje i obuku

Partnerski sistem pravovremenih informacija, upravljanja i razmjene podataka - ePRIME je zvanični NATO i PzM sistem za razvoj, upravljanje i pregled programa saradnje u NATO. Današnja verzija sistema ePRIME se koristi za upravljanje Evroatlantskim partnerskim radnim planom (EAPWP), individualnim partnerskim programima (IPP), vojnim obukama i obrazovnim programima (MTEP).

Od 2005. godine NATO članice su se saglasile da koriste PRIME kao podršku rukovođenju aktivnosti Mediteranskog dijaloga i u 2007. godini da naprave ePRIME raspoloživ za zemlje Istanbulske inicijative saradnje.

ePRIME je evoluirao od PRIME programa, tako da je aktuelna verzija povećana i obogaćena novim funkcijama u toku 2006. i 2007. godine. Tokom ovog procesa transformacije PRIME je dobio novo ime ePRIME. Dodato slovo "e" u ePRIME znači ob-

razovanje, tako da sada podržava i NATO obrazovanje sa akcentom na obrazovne institucije u Evroatlantskoj partnerskoj zajednici. Sve aktivnosti u okviru programa PzM su sada unešene u ePRIME program.

Pomoću ovog programa partnerske zemlje mogu identifikovati programe vojne obuke i obrazovanja, uključiti se u učenja putem interneta (e-learning), opredijeliti se za najbolje načine obučavanja u skladu sa potrebama zemlje. ePRIME program takođe dozvoljava blisku saradnju sa partnerima i dobijanje informacija od njih putem interneta iz veoma kvalitetnih elektronskih biblioteka dokumenata NATO.

Evroatlantski partnerski radni plan dio je ePRIME programa kojim rukovodi Političko-vojni upravljački komitet PzM (PMSC).

ePRIME programom rukovodi NATO Međunarodni štab (IS) i Međunarodni vojni štab (IMS).

Radni program Mediteranskog dijaloga i Istanbulska inicijativa saradnje su, takođe, dijelovi ePRIME programa kojima rukovode ovlašćeni predstavnici Mediteranske grupe za saradnju (MCG) i Istanbulske grupe za inicijativu saradnje (ICIG).

PRIME program je kreiran 2001. godine, kao doprinos švajcarskog Ministarstva odbrane, civilne zaštite i sporta, programu PzM. ePRIME softver je razvijan u Institutu za međunarodne odnose i bezbjedne mreže ISN u Cirihi. To je bezbjedan sistem provjeren i potvrđen od NATO kancelarije za bezbjednost (NOS), kompatibilan sa drugim sistemima i web sajtovima.

Današnja verzija ePRIME je glavni elektronski program za korišćenje Evroatlantskog partnerskog radnog plana i Individualnih partnerskih programa. Mogu ga koristiti članice NATO, partnerske zemlje, zemlje Mediteranskog dijaloga i zemlje Is-

tanbulske inicijative saradnje, NATO Međunarodni štab i Međunarodni vojni štab, NATO strategijske komande i Združene komande, NATO agencije i tijela i sve organizacije koje se bave razvojem, implementacijom i pregledom NATO programa saradnje.

Karakteristični programi saradnje bitni za Crnu Goru u ePRIME su Evroatlantski partnerski radni plan i Individualni partnerski programi. Oba programa su podrška implementaciji Individualnog partnerskog akcionog plana (IPAP) i budućeg Akcionog plana za članstvo (MAP). ePRIME sistem je takođe podrška Procesu planiranja i revizije PzM (PARP) i implementaciji Partnerskih ciljeva (PG).

Evroatlantski partnerski radni plan je glavni program NATO saradnje, kreiran 2004 godine. Njime se obezbjeđuje političko-vojno upravljanje za implementaciju NATO saradnje u svim oblastima i lista svih aktivnosti i dešavanja ponuđenih NATO tijelima (komitetima, komandama i agencijama), kao i ponude članica NATO i partnerskih zemalja, isključivo na dobrovoljnoj osnovi. On pokriva period od dvije godine, dok se pregleda svake godine od strane Političko-vojnog upravljačkog komiteta uz podršku NATO Međunarodnog štaba i Međunarodnog vojnog štaba. Evroatlantski partnerski radni plan je odobren od Sjeverno-atlantskog savjeta.

Iz Evroatlantskog partnerskog radnog

plana proizilazi IPP svake zemlje.

Nacionalni IPP programi opisuju politiku, ciljeve, doprinos i pojedinačno učešće partnerskih zemalja u programima PzM. IPP primarno prikazuje partnerske aktivnosti u PzM saradnji, uključujući PARP i Partnerske ciljeve i kako zemlje partneri namjeravaju da povežu svoje aktivnosti sa aktivnostima drugih zemalja.

Na ePRIME programu IPP se sastoji od dvije glavne komponente:

1. Tekst dokument kao skup partnerskih težnji, doprinosa i učešća u PzM;
2. Lista planiranih aktivnosti koje je partnerska zemalja izabrala u skladu sa nacionalnim interesima, prihvaćenim procjenama PARP, Partnerskim ciljevima, učešćem u IPAP ili MAP.

Za korišćenje ePRIME programa potrebno je završiti dvodnevni seminar, na kojem se stiču znanja neophodna za uspješan rad na programu. Po završetku obuke, NATO Međunarodni štab izdaje svakom polazniku seminara korisničko ime i lozinku za pristup ePRIME programu. U dosadašnjem periodu bilo je više seminara na regionalnom nivou, na kojima su učestvovali predstavnici državnih organa Crne Gore. Februara 2008. godine u Podgorici je održan seminar o ePRIME programu, koji je završilo 15 službenika Ministarstva odbrane i Ministarstva inostranih poslova Crne Gore. Organizator ovog seminara bio

je mobilni tim JFC Napulj, zadužen za poslove ePRIME programa.

U Crnoj Gori trenutno ePRIME program koristi oko 40 lica iz svih državnih institucija, pri čemu je najveći broj službenika Ministarstva odbrane. Ovaj broj je optimalan za uspješno korišćenje u cilju praćenja i pripreme IPP aktivnosti Crne Gore. Sva lica koja koriste program imaju korisnički pristup na nivou osnovnog korisnika (read-only), manji broj lica ima editorski pristup (postavljanje informacija na ePRIME), dok jedno lice, nacionalni koordinator za ePRIME, može da vrši kontrolu i odobravanje postavljenih sadržaja. Ovaj dio postavljanja i odobravanja sadržaja je naročito bitan pri kandidovanju IPP aktivnosti Crne Gore, kada se iste moraju postaviti na ePRIME program. U planu je da se organizuje još jedan ciklus obuke za korisnike ePRIME programa, sa akcentom na ostale državne organe (manji broj iz Ministarstva odbrane) ili da se organizuje obuka na regionalnom nivou.

U narednom periodu biće novina u ePRIME programu, kroz postavljanje većeg broja e-learning kurseva i nacionalne stranice sa podacima o svakoj zemlji i njihovim dostignućima u NATO integracijama, kontakt podaci najvažnijih osoba i godišnje aktivnosti (dvogodišnji IPP i sl). No, ovaj dio ePRIME programa je još u razvojnoj fazi, a konačne informacije će biti u toku naredne godine.

mr Tihomir Mijović

Makedonska vojska i mirovne misije

Makedonci u više misija od Avganistana do Bosne

Političku opredijeljenost da postane NATO članica i tako doprinese u borbi protiv globalnog terorizma i pomogne u postizanju mira i stabilnosti u regionu i svijetu, Makedonija je pokazala aktivnim učestvovanjem u NATO mirovnim misijama "ISAF" u Avganistanu, „Sloboda za Irak“ u Iraku, EU misiji „ALTEA“ u Bosni i Hercegovini, kao i u misiji Ujedinjenih Nacija „UNIFIL“ u Libanu.

Armija Makedonije aktivno učestvuje u mirovnim misijama od sredine 2002. godine, i do sada je participirala u četiri mirovne misije sa više od 2000 svojih vojnika.

U Avganistanu od 2002. godine

Počev od avgusta 2002. godine, Armija Republike Makedonije (ARM) je aktivno involvirana u mirovnoj misiji "ISAF" u Avganistanu. Prve dvije rotacije u trajanju od po tri mjeseca makedonski štab-

ni oficiri obavljali su svoje zadatke zajedno sa turskim snagama u Avganistanu, u okviru misije "ISAF-1" i „ISAF-2“. Mada je broj makedonskih oficira u prve dvije rotacije bio skroman (dva pješadijska oficira), značaj uključenja Makedonije u međunarodnim mirovnim operacijama je bio ogroman. Naime, Makedonija koja je tokom 2001. godine prolazila kroz buran konfliktan period, sada je već pružala skroman, ali suštinski značajan doprinos očuvanju mira u drugim djelovima svijeta.

Učešće ARM u NATO misiji „ISAF“ povećano je tokom marta 2003. godine, kada je po prvi put jedinica makedonske armije (pješađijsko odjeljenje sa 10 vojnika) upućena u međunarodnu mirovnu misiju u sastavu njemačkog kontingenta u misiji "ISAF-3".

Tokom narednih misija "ISAF", broj makedonskih mirovnjaka konstantno se po-

većavao. Makedonski kontingenti su u misiji „ISAF“ pod vođstvom NATO-a, tokom 2005. godine u svom sastavu imali 21 vojnika, a već 2006. godine Makedonija je u devetomjesečnu misiju u Avganistan poslala svoju motorizovanu pješadijsku četu iz SEEBRIG-a, sa borbenim vozilima "Hermelin" i personalom od 90 osoba. Ova je četa bila raspoređena u sastavu Britanskog kontingenta u Kabulu i uspješno je obavila sve zadatke u okviru misije.

U januaru 2007. godine Makedonija je ponovo povećala broj mirovnjaka u Avganistanu. Sada su 126 pripadnika ARM iz sastava druge pješadijske brigade u misiji „ISAF“. Makedonski mirovnjaci su bili vrlo često angažovani u mješovitim patrolama, zajedno sa njemačkim vojnicima, gdje su pored borbenog obezbjeđenja komunikacija, obavljali i složenije zadatke. O uspješnosti obavljanja misije makedonskih mirovnjaka govori i činjenica da su neki od njih nagrađivani medaljama NATO-a.

U julu ove godine Makedonija je obavila i petu rotaciju čete u mirovnoj misiji „ISAF“ sa 127 vojnika, 3 štabna oficira i 4 medicinara koji su u sastavu zajedničkog medicinskog tima.

Na do sada najvećoj vojnoj vježbi „Makedonski Blesok 4“, održanoj od 21. oktobra do 2. novembra ove godine na armijskom poligonu Krivolak, Deklarisani pješadijski bataljon sa 600 pripadnika, zajedno sa četom Vojne policije i helikopterskog detačmenta, demonstrirao je svoju interoperabilnost i pokazao spremnost za angažman u NATO mirovnim

misijama. Njegov se angažman nakon pozitivne ocjene NATO-a planira za iduću godinu i to najvjerojatnije u Avganistanu.

Od 2003. godine u „Slobodi za Irak“

Donošenjem Zakona o ratifikaciji Dogovora o statusu makedonskih snaga u Kuvajtu i Odluke makedonskog Parlamenta za slanje jedinica ARM u misiju „Sloboda za Irak“, otvorena su vrata za aktivno uključivanje ARM u antiterorističku koaliciju. To je ujedno bio gest kojim se Makedonija otvoreno i javno deklarirala kao zemlja koja podupire borbu protiv globalnog svjetskog terorizma.

Juna 2003. godine Makedonija je poslala dva oficira u Kuvajt, gdje su u narednih šest mjeseci, u okviru Komande američkih snaga locirane u Kuvajtu, obavljali dužnost oficira za koordiniranje operacija makedonskog kontingenta u Iraku. Oni su predstavljali vezu između makedonskog kontingenta u Iraku i Komande Saveznih snaga u Kuvajtu, ali i vezu između Generalštaba Makedonske armije i Komande Saveznih snaga u Kuvajtu.

Takođe, u junu iste godine Makedonija je poslala i svoj prvi kontingent u Irak u okviru mirovne operacije „Sloboda za Irak“. U sastavu prvog makedonskog kontingenta u Iraku bilo je 28 vojnika iz jedinice specijalnih snaga.

Prvi makedonski kontingent u Iraku bio je u sastavu četvrte pješadijske divizije Američke armije, a bio je stacioniran u vojnoj bazi Tađi, sjeverno od Bagdada.

Rotacija makedonskih kontigenata u mi-

rovnim operacijama je na svakih šest mjeseci. U periodu od 2003. do 2008. godine Makedonija je poslala ukupno jedanaest kontingenata u mirovnu operaciju „Sloboda za Irak“.

Početak decembra ove godine jedanaesti i posljednji makedonski kontingent povukao se iz vojne baze Tađi u Iraku. U saradnji sa NATO od 2009. godine makedonski vojnici će se rasporediti u misiji „ISAF“ u Avganistanu.

Od 2006. i u BiH

Potpisivanjem sporazuma u sjedištu Savjeta Evropske Unije u Briselu 2006. godine, za učešće Makedonije u operaciji EU i Bosni i Hercegovini (ALTEA), stvoreni su i pravni osnovi za učešće ARM u toj misiji.

U julu 2006. godine, sa vazduhoplovne baze „Petrovec“ u Skoplju po prvi put otkada je formirano Vojno Vazduhoplovstvo ARM, u šestomjesečnu mirovnu misiju poslata su dva višenamjenska transportna helikoptera Mi-8/17 iz sastava Transportnog helikopterskog eskadrona.

Makedonski helikopterski eskadron je obavljao misiju u sklopu belgijskog kontingenta na aerodromu u Mostaru, dok je jedan oficir za veze bio raspoređen u štabu EUFOR-a u Sarajevu.

Učešćem u EU misiji ALTEA, Makedonija se aktivno uključila u stvaranje zajedničke evropske odbrambene i bezbjednosne politike (CFSP). To je značilo direktan doprinos u još jedan projekat regionalnog karaktera sa direktnim implikacijama za regionalnu bezbjednost.

Makedonija je pojačala svoj doprinos u EU misiji ALTEA u novembru 2006. godine, kada je poslala svoj deklarirani medicinski tim od devet osoba i tri medicinska vozila u kamp Butmir u Sarajevu. Time je broj personala ARM u misiji ALTEA dostigao 30 osoba.

Nažalost, 12. januara 2008. godine, tokom rotacije makedonskih mirovnjaka u misiji ALTEA, 11 članova posade koji su se vraćali u Skoplje, poginuli su tokom pada helikoptera MI-17 na samo nekoliko kilometara od Skopskog aerodroma. Oni su

posthumno odlikovani medaljom za službu.

I u Libanu čuvaju mir

Nakon sto je makedonski parlament 2007. godine jednoglasno odobrio odluku za učešće Makedonije u misiji Ujedinjenih Nacija u Libanu -UNIFIL, ARM je poslala dva štabna oficira (majora) u jednogodišnju misiju u Liban. Makedonski štabni oficiri su obavljali zadatke u Štabu misije u Naguri, južni Liban. Ovo je bila četvrta makedonska vojna misija, ali prvi angažman Makedonije u misijama Ujedinjenih Nacija. Republika Makedonija je 36. zemlja koja se uključila u misiju UNIFIL, a u kojoj najviše posmatrača imaju Francuska i Italija.

Kapetan Sašo Gelevski

NAČELNIK ŠTABA GENERALŠTABA, GENERAL-MAJOR DRAGAN MILOSAVLJEVIĆ ZA „PARTNER“:

USPJEŠNA GODINA I NOVI IZAZOVI

Načelnik štaba Generalštaba Vojske Crne Gore, general-major Dragan Milosavljević kazao je da će implementacija strategijsko operativnih dokumenata i zakona biti jedan od imperativa u budućem radu i najavio da će Vojska dati doprinos u izradi Strategijskog pregleda odbrane, osnovnog dokumenta njenog daljeg razvoja.

Sumirajući rezultate iz godine na izmaku, on je u intervjuu časopisu „Partner“ rekao da je ostvareno mnogo dobrih rezultata i da je nova organizacija Vojske znatno prilagođenija NATO standardima.

Milosavljević je naglasio njihovo aktivno učešće u izradi predloga, a kasnije Odluke Vlade o organizacijsko-formacijskoj strukturi i brojnoj veličini Vojske.

Kako ste zadovoljni rezultatima postignutim u godini na izmaku? Možete li, ukratko, navesti šta se u Vojsci Crne Gore najznačajnije uradilo tokom 2008. godine?

Generalštab Vojske dao je vidan doprinos u izradi strategijsko-doktrinarnih, zakonskih i drugih dokumenata na kojima se zasniva ukupan rad

Vojske, a učinili smo značajne napore na postizanju interoperabilnosti sa stranim armijama... Takođe, počeli smo sa intenzivnim opremanjem jedinica savremenim naoružanjem i opremom, a sa time će se nastaviti i u narednom periodu. Prezentovali smo dio novouvedenih sredstava, kojima poboljšavamo vatrenu moć i pokret-

ljivost jedinica i istovremeno ih činimo sposobnijim za pružanje pomoći civilnim institucijama u otklanjanju posljedica od prirodno i vještački izazvanih katastrofa i nesreća većih razmjera.

Obezbijedili smo i nove uniforme, primijenili novi koncept osposobljavanja Vojske, uz uspostavljanje ti-

jesne saradnje sa oružanim snagama zemalja u regionu i partnerima. Oficire školujemo u prestižnim vojnim akademijama partnerskih zemalja, dok podoficire i vojnike po ugovoru usavršavamo u našim centrima za obuku. Dio podoficira, takođe, usavršavamo u podoficirskim školama u regionu. Uspješno osposobljavamo i prve generacije pripadnika Vojske za učešće u međunarodnim snagama. Nastavili smo sa intenzivnom vojno-vojnom saradnjom kroz državno-partnerski program sa nacionalnom gardom Mejna, individualni partnerskim programom, bilateralnu vojnu saradnju i ostale aktivnosti sa oružanim snagama zemalja u regionu i šire. U 2008. godini imali oko 450 realizovanih aktivnosti na ovom planu.

Evidentno je da organizaciono-formacijska struktura Vojske Crne Gore dobija novi izgled. Možete li nam reći nešto više o tome?

Nova organizacijsko-formacijska struktura Vojske znatno se razlikuje od predhodne i rezultat je razmjene iskustava sa NATO partnerima, te iskustava u funkcionisanju dosadašnjeg rješenja. Nova organizacija Vojske znatno je prilagođenija NATO standardu, kako po strukturi jedinica, tako i po njihovom brojnom stanju. Umjesto tri brigade, koje su pripadale vidu KoV, sada imamo jednu sa blizu hiljadu formacijskih mjesta, kojima će se u 2010. godini pridružiti i oko 300 pripadnika aktivne rezerve. Centar za obuku je samostalna jedinica, sa vrlo kvalitetnim kadrom i vrhunskim poligonom za obuku. To je suština organizacijsko-formacijskih promjena i cijenim da smo se znatno približili praksi organizovanja oružanih snaga zemalja NATO alijanse.

Kakva je kadrovska popunjenost u Vojsci?

Javnost je obaviještena da je usvojena

nova organizacijsko-formacijska struktura Vojske, sa brojnim stanjem od 2.356 mjesta. U njoj oficiri učestvuju sa 14 odsto, podoficiri sa 38, vojnici po ugovoru 35 i civilna lica 13 odsto. Nova organizacijsko-formacijska struktura opredijelila je i izradu novih formacijskih knjiga za svaku jedinicu, što će se uraditi do kraja ove godine.

U cjelini, kadrovska popunjenost Vojske je dobra, s tim što je moramo dograđivati u strukturalnom i funkcionalnom smislu. U strukturalnom smislu znači da treba smanjiti broj formacijskih mjesta činova potpukovnik i pukovnik, u korist početnih oficirskih činova, što smo novom formacijom i uradili. Predstoji nam faza usaglašavanja sljedećeg i imajućeg stanja. Trenutno imamo veći broj oficira čina potpukovnika i pukovnika, a nedovoljan broj potporučnika i kaptana u odnosu na formacijske potrebe. Popunjenost formacijskih mjesta oficira će biti oko 95 odsto, podoficira blizu 100, civilnih lica takođe, a vojnicima po ugovoru oko 55 odsto. U ovom, rekao bih, prelaznom periodu, veći broj oficira visokih činova postavimo na niža formacijska mjesta, što je imperativ usklađivanja formacijskih potreba i imajućeg stanja. Nadamo se i izmjenama zakonskih propisa vezanih za prestanak službe profesionalnih vojnih lica, koje bi omogućile jednom broju visokih oficira ranije penzionisanje.

Da li postoje neki standardi i ako postoje koliko su strukture naše Vojske usaglašene sa strukturama NATO i armija zemalja u regionu?

Poznati su nam standardi NATO i zemalja u regionu koji se odnose na organizaciju njihovih armija. U izradi predloga organizacije rukovodili smo se njima i iste ugradili u našu praksu.

ŠKOLOVANJE U HRVATSKOJ

Kategorija vojnika po ugovoru je najslabije popunjena iz razloga što poziv još nije konkurentan na tržištu radne snage u Crnoj Gori. Vjerovatni su razlozi relativno niska primanja i zahtijevnost formacijskog mjesta. Izmjenama Uredbe o zaradama povećali smo plate vojnika po ugovoru za oko 25 odsto, nadamo se da ćemo početkom godine povećati vrijednost boda za 10-15 odsto, što će povećati motivisanost mladih ljudi za ovaj poziv. Na motivaciju vojnika po ugovoru pozitivno će uticati i riješeno pitanje njihovog daljeg usavršavanja, tako da ćemo, na primjer, veoma brzo njih petoricu u Hrvatskoj školovati za podoficire.

Strategijski pregled odbrane, čija je izrada u toku, daće najprihvatljivija rješenja o organizaciji, sistematizaciji i viziji budućeg razvoja Vojske. U kopnenoj Vojsci treba da preovladava kategorija vojnika po ugovoru, iz savim razumljivih razloga, što smo ispoštovali i ta je kategorija u Brigadi KoV zastupljena sa 61 odsto. Ostale jedinice, posebno Vazduhoplovna baza i Mornarica, su visokospecijalizovani sastavi koji zahtijevaju dugu i posebnu obuku, zbog čega u njima mora da preovlađuje oficirski i podoficirski kadar. Za ovoliko brojno stanje Vojske utvrdili smo veoma kvalitetnu organizacijsko-formacijsku strukturu koju su eksperti NATO ocijenili kao veliki napredak u odnosu na ranija rješenja.

U strukturi komande uspostavljen je podoficirski lanac podrške. Šta to zapravo znači i koliko je to bitno za funkcionisanje Vojske?

POZIV MLADIMA DA GRADE IMIDŽ LIDERA

Kako je danas biti pripadnik Vojske Crne Gore. Šta su to prednosti, a šta mane, ako mislite da ih ima?

Pripadnici Vojske osjećaju brigu države, kako u profesionalnom aspektu, tako i po pitanju egzistencijalnog statusa. Zaposleni u Vojsci učestvuju u svim aktivnostima usmjerenim ka evropskim i evroatlantskim integracijama i ka uspostavljanju neophodne interoperabilnosti sa oružanim snagama NATO zemalja. Relativno nizak standard, kako lični tako i kolektivni pripadnika Vojske je nešto na čijem se podizanju intenzivno radi, u okviru mogućnosti države. U novembru je podijeljen značajan broj stanova, a u narednom periodu očekujemo i značajniju stambenu izgradnju i rješavanje velikog broja stambenih problema. Prednost pripadnika je i velika mogućnost usavršavanja u inostranstvu, zatim susreti i razmjena iskustva sa pripadnicima drugih armija - što je veoma izazovna i jedinstvena prilika upoznavanja drugih zemalja i ljudi drugačijeg mentaliteta i običaja. Mogućnost unošenja sebe, svojih ideja i kreativnosti su takođe jedan od benefita ovog poziva... U toku je konkurs za školovanje mladih ljudi na najprestižnijim vojnim akademijama u Americi. Uskoro će biti objavljen sličan konkurs za školovanje na vojnim akademijama Njemačke, Grčke i Austrije. I ovom prilikom pozivam mlade da nam se pridruže, postanu dio onih koji su se zakleli svojoj domovini i da u Vojsci grade uspješne karijere i imidž lidera.

U svim komandama i jedinicama Vojske, od voda do brigade ugradili smo prvog, a u Generalštabu glavnog podoficira. Ovo suštinski utiče, ne samo na organizaciju komandi i jedinica, nego i na promjenu metoda rada. Tako se unapređuje sistem komandovanja kroz ostvarivanje bolje veze oficir podoficir, operativnije prenošenje i izvršavanje naredjenja, poboljšanje izvođenja osnovne obuke, povećanje motivacije podoficira za lično usavršavanje i profesionalno obavljanje formacijskih dužnosti. Osnovni zadaci su planiranje i sprovođenje svakodnevnog rada u jedinicama, obuke sa podoficirima i vojnicima po ugovoru za osnovne vojničke vještine i specijalnosti, unapređenje fizičke sposobnosti pojedinaca i jedinica, standarda strojeve izgrađenosti i ponašanja, vođenje brige o ličnom i kolektivnom naoružanju i opremi, savjetovanju komandira pri ocjenjivanju i primjeni stimulativnih i disciplinskih mjera, kao i za praćenje rada podoficira i vojnika po ugovoru u cilju njihovog daljeg školovanja i vođenja u karijeri.

Koji su težišni zadaci Vojske u narednom periodu?

Može se zaključiti da Vojsku i u na-

rednom periodu očekuju brojni zadaci. Oni predstavljaju kontinuitet sa aktivnostima iz prethodne godine. Implementacija strategijsko operativnih dokumenata i zakona će biti jedan od imperativa u našem radu. Daćemo svoj doprinos u izradi Strategijskog pregleda odbrane, kao osnovnog dokumenta daljeg razvoja Vojske. Nastavićemo sa doradom koncepta operativnih sposobnosti kroz: izradu doktrinarnih i pravilskih dokumenata; realizaciju partnerskih ciljeva; školovanje, obuku i operamnje. U realizaciji obuke intenziviraćemo zajedničke vježbe sa partnerima, nastavak učenja jezika i osposobljavanje za rad u združenim komandama.

Očekujemo da ćemo u toku 2009. godine aktivno participirati u međunarodnim snagama.

Nastojaćemo da preduzimanjem mjera iz svoje nadležnosti stvaramo još povoljnije uslove za život i rad pripadnika Vojske. Uvjeren sam da ćemo u realizaciji narednih zadataka imati, kao i do sada, punu podršku Ministarstva odbrane i ostalih državnih organa.

Mihailo Danilović

Crna Gora, NATO i sigurnost nove države

Crna Gora je najmlađa evropska država. Jedna od prvih oblasti na kojoj se počelo raditi je da li i kakve oružane snage posjedovati. Državni ministar odbrane Boro Vučinić objašnjava razvoj ovog procesa i ulogu NATO.

Crna Gora je najmlađa evropska država. Jedna od prvih oblasti na kojoj se počelo raditi je da li i kakve oružane snage posjedovati. Državni ministar odbrane Boro Vučinić objašnjava razvoj ovog procesa i ulogu NATO.

Crna Gora je, na referendumu u maju 2006. godine obnovila svoju nezavisnost, nakon perioda diskontinuiteta svoje državnosti, zadobijene 1878. godine na Berlinskom kongresu.

Zasluga je naroda i vlada Crne Gore i Srbije što je ovaj proces protekao bez nasilja. Prirodno je da događaj ovakvog značaja bude praćen jakim emocijama. Ipak, možemo biti ponosni na to što emocije nijesu prerasle u konflikt. Vjerujemo da će se odnos između dvije države u narednom periodu razvijati i produbljivati.

Veliki broj NATO i zemalja Partnerstva za mir veoma dobro razumije da je život zemlje koja tek što je postala nezavisna, pun izazova, od kojih mnogi bivaju otkriveni usput.

Jedna od glavnih odluka Vlade Crne Gore, 2006. godine, ticala se i toga da li

Crna Gora treba da ima Oružane snage (OS) ili ne. Budući da je Crna Gora zemlja sa skoro 700.000 stanovnika, ekonomijom koja je imala problema, ali je ipak stalno napredovala i bez neposrednih spoljnjih prijetnji njenom integritetu i suverenitetu, postojala je opravdana zabrinutost da li treba da ima OS i može li ih priuštiti. Međutim, da je stabilnost u našem regionu još krhka, činjenica je, ali ipak dostižna.

Ako neko ima koristi od kolektivne bezbjednosti, treba i da da doprinos. Za život u „sigurnom domu“ ne može da se ne plaća nikakva „stanarina“.

Mnogi, kako unutar Vlade tako i van nje, vjeruju da Crna Gora ima odgovornost da da aktivan doprinos bezbjednosti i stabilnosti regiona i šire, a ne samo da se koristi benefitima koje u ovoj oblasti daju ostale zemlje regiona. Ako neko ima koristi od sistema kolektivne bezbjednosti, onda treba i da daje neki doprinos u tom sistemu. U svakom slu-

čaju, za život u „sigurnom domu“ ne može da se ne plaća nikakva „stanarina“.

Na osnovu toga, donijeta je odluka da odbrambeni sistem Crne Gore neće biti posvećen samo zadacima odbrane i odgovorima na krizne situacije na nacionalnom nivou, već i odbrambenoj saradnji u regionu i šire.

Neposredno poslije referenduma, određeni broj viših oficira, koji su prethodno bili pripadnici vojske kratkotrajne zajednice Srbije i Crne Gore, počeo je da radi na formiranju nove Vojske Crne Gore. Novembra 2006. godine Crna Gora je osnovala Ministarstvo odbrane (MO).

U suštini, crnogorsko MO počelo je od nule, i bili su potrebni svi pravni i regulatorni okviri, kao i sistemi odbrambenog planiranja uz odgovarajuću politiku i procedure.

Izraz „reforma odbrane“ postao je toliko uobičajen da ga ljudi, kako van Crne Gore tako i unutar nje, upotrebljavaju kada govore o našem MO. Međutim, u stvarnosti, MO se prije formira nego što

se reformiše, jer su svi odbrambeni sistemi i okviri u Crnoj Gori, još u fazi razvoja.

Međutim, sve ovo ne važi u punoj mjeri za domen OS. U toj oblasti se odvijaju reforme uporedo sa formiranjem OS. Priličan broj regulatornih okvira, sistema i politike u okviru crnogorskih OS zasniva se na onima koji su bili u upotrebi dok je Crna Gora bila u zajednici sa Srbijom. Dok se proces izgradnje profesionalnih OS nastavlja, počinjemo da primjećujemo sve prednosti kompetentnijeg vođstva, efikasnije obuke i višeg morala vojske. Ponos pripadnika OS raste, a što je još važnije, narod Crne Gore se sve više ponosi svojom Vojskom. Očekujemo da se takav trend nastavi kako bude rastao intenzitet učešća Crne Gore u Partnerstvu za mir, a uz pomoć NATO i međunarodnih partnera.

Naš region jos nije “na bezbjednom tlu”

Jasno nam je da uspjeh bilo kakve organizacije zavisi u velikoj mjeri od ljudskih resursa. MO je zaposlilo znatan broj mladih ljudi, od kojih skoro svi dobro govore engleski jezik. Takođe smo u punoj mjeri iskoristili iskustvo velikog broja naših oficira, koje smo priključili osoblju MO, da bi pružili pomoć onim ljudima iz MO koji nijesu imali radna iskustva u sistemu odbrane.

Uspostavljanje demokratske kontrole OS i najbolje demokratske prakse unutar MO su dva uzajamna procesa.

Nedavno je MO predalo Skupštini svoj prvi Godišnji izvještaj o radu, navodeći u njemu detaljno aktivnosti tokom prve godine svog postojanja. Ministarstvo je u procesu uvođenja novih inicijativa, u cilju stvaranja efikasnog mehanizma za poboljšanje redovne komunikacije između MO i Skupštine.

Kako bi se među građanima Crne Gore

podigao stepen podrške NATO, 2007. razvijena je Komunikaciona strategija sa ciljem da informiše građane o troškovima i benefitima učlanjenja u NATO. Očekujemo da vidimo pozitivne rezultate koji se tiču ove strategije, i da intenziviramo naše aktivnosti u ovoj oblasti.

Ne gajimo iluzije - zadaci su veliki

Od najranijih dana, kada se razmišljalo o nezavisnosti, Vlada Crne Gore je bila dio napora da se nađu trajna rješenja za bezbjednosne izazove unutar Crne Gore, u regionu, ali i šire, u onoj mjeri u kojoj to naši resursi dozvoljavaju.

Takođe nam je bilo jasno, da u NATO sve zemlje rade zajedno, združuju resurse i razvijaju politiku putem konsenzusa, kako bi poboljšale bezbjednost svih zemalja članica. Naša odluka da tražimo učešće u Partnerstvu za mir i, konačno, puno članstvo u NATO, nije donijeta naprečac.

Veoma smo svjesni koliko je Alijansa doprinijela miru, bezbjednosti, stabilnosti i prosperitetu zapadne Evrope. Takođe smo svjesni činjenice da su značajne razlike u mišljenju, iako su se tokom godina često javljale između članica NATO, ipak prevaziđene, te da su

pravljani kompromisi. Taj proces, izgleda, samo je ojačao sistem kolektivne odbrane i bezbjednosti.

Mogli smo, isto tako, da vidimo da su bezbjednost i stabilnost stvorili neophodnu platformu za ekonomski razvoj, za porast stranih i domaćih investicija, kao i za nastavljnje trenda porasta socijalnog blagostanja u zemljama članicama NATO.

Vlada Crne Gore želi bolju budućnost za svoje građane, budućnost u miru, bezbjednosti i stabilnosti, sa većim stepenom socijalnog i ekonomskog blagostanja. Iako još nijesmo upoznati sa svim troškovima članstva u NATO, ipak smo potpuno svjesni velike cijene nesigurnosti, nestabilnosti i ratnih razaranja u našem regionu. Odlučni smo da nikada više ne dozvolimo da naš narod plaća ovakvu cijenu.

Jasno nam je da naš region jos nije “na bezbjednom tlu”, ali, zajedno sa prijateljima iz regiona koji dijele to mišljenje, mi smatramo da je put ka sigurnosti koji najviše obećava upravo članstvo u NATO.

Na NATO Samitu u Bukureštu Crnoj Gori su date pozitivne ocjene na putu za dostizanje mira i satbilnosti u regionu. PzM je omogućio Crnoj Gori da iskoristi iskustvo NATO u pomoći država, staro skoro dvije decenije.

Želja NATO članica i članica PzM da pomognu Crnoj Gori, predstavlja suštinu uspjeha Alijanse. Naš izazov je da što efikasnije realizujemo naše prioritete.

Ne gajimo iluzije da će zadaci, koji nas očekuju, moći brzo i lako da se ispune.

Međutim, posvećeni smo ovom naporu, sa čvrstim ubjeđenjem da bez obzira na to što je Crna Gora mala zemlja, ona ipak posjeduje potencijal da da svoj doprinos i namjeravamo da ispoljimo taj potencijal u punoj mjeri, kako bismo napravili jedan važan pozitivan pomak.

Preuzeto iz NATO revije

Uloga i rad Oficira za vezu Vojske Crne Gore u Odjeljenju za vojnu saradnju NATO

Priča kapetana fregate Darka Vukovića

Prijemom Crne Gore u program "Partnerstvo za mir" (PzM), 2006. godine, dat je suštinski doprinos učvršćivanju međunarodnog položaja i ugleda naše zemlje. Osim toga, pristupanje PzM predstavlja i krupan korak u pravcu razvoja odnosa Crne Gore i NATO.

U tom cilju, Crna Gora je preduzela niz aktivnosti koje su potvrdile da se država efikasno prilagođava opšteprihvaćenim principima demokratske kontrole oružanih snaga i pokazuje spremnost da odgovori na savremene bezbjednosne izazove i prijetnje u okruženju.

Jedan od značajnih koraka u tom pravcu jeste i otvaranje Misije Crne Gore pri NATO u Briselu i u njenom sastavu odbrambeno-vojnog dijela Misije. Isto tako, u Odjeljenju za vojnu saradnju (MCD, Military Cooperation Division), čije se sjedište nalazi u

okviru vojnog štaba Savezničke NATO komande za operacije ACO-SHAPE u Monsu, postavljen je oficir za vezu Vojske Crne Gore.

Koliko je važna uloga oficira za vezu u MCD, te kako predstavlja Crnu Goru i njenu vojsku u Monsu, razgovarali smo sa kapetanom fregate Darkom Vukovićem, prvim oficijom za vezu Vojske Crne Gore u MCD-SHAPE, koji je na ovoj dužnosti od jula 2007. godine, kada je uspostavljena Misija Crne Gore pri NATO-u.

Vuković i navodi da je osnovna misija Odjeljenja za vojnu saradnju da planira, programira, koordinira, implementira i procjenjuje domašaje vojne politike NATO-a, kao i aktivnosti i događaje na stratezijskom nivou u cilju koordinacije i procjene vojnih aktivnosti i radnih programa PzM između zemalja NATO i zemalja partnera.

On je istakao da je MCD zvanično ušao u organizacijsko-formacijsku vojnu strukturu NATO-a septembra 2008. godine, odlukom Sjeverno-atlantskog vijeća NATO-a. Tom odlukom izvršena je transformacija i reorganizacija dotadašnje organizacijske cjeline NATO-a za neposrednu vojnu saradnju i koordinaciju sa partnerima na stratezijskom nivou - Čelije za partnersku koordinaciju (PCC) u novu jedinstvenu organizacijsku cjelinu za saradnju sa partnerima, MCD - Odjeljenje za vojnu saradnju.

Kako navodi kapetan Vuković, MCD trenutno razvija novu upravljačku strategiju, koja će između ostalog obuhvatiti i izradu pojedinačnih i specifičnih planova saradnje za svaku zemlju partnera posebno. Ti planovi treba da osiguraju da odabrane aktivnosti vojne saradnje od strane svakog partnera budu fokusirane na postizanje željenih

opštih efekata. U MCD-u je odlučeno da će se prvi planovi uraditi za pet zemalja, među kojima je i Crna Gora, jedina sa područja istočne Evrope i Balkana, što predstavlja veliko priznanje NATO za dosadašnji rad i napredak Crne Gore u procesu euro-atlanskih integracija.

Druga, veoma značajna funkcija MCD je da u svojoj organizacionoj strukturi ima oficire za vezu iz zemalja partnera (PLT) u različitim programima partnerstva sa NATO-om.

Mjesto, uloga, i zadaci PLT, transformacijom PCC u MCD nije se promijenila, ali novom upravljačkom strategijom MCD i uključivanjem PLT u izradu internih akata i planova MCD-ja, naglašava se tendencija da se uloga, odgovornost i zadaci PLT u MCD sve više preusmjerava sa nacionalnih na NATO planove, odnosno oblasti i zadatke zajedničkog djelovanja na polju planiranja, koordinacije i analize aktivnosti vojne saradnje.

Koliko je bitna uloga PLT za zemlju partnera, potvrđuje i sam broj imenovanih PLT od strane zemalja partnera, kao i odlučnost ostalih zemalja koje to do sada još nijesu ostvarile, da ih imenuju što prije.

U MCD trenutno funkcioniše i radi 18 PLT zemalja partnera u programu PzM, uključujući Ukrajinu i Rusiju, dva oficira za vezu zemalja Mediteranskog dijaloga (Maroko i Egipat), vojni predstavnik Rusije pri SHAPE, dok se u bliskoj budućnosti očekuju i oficiri za vezu iz programa partnerstva Istanbulske inicijative za saradnju. Od zemalja regiona, osim Crne Gore, svog oficira za vezu u MCD imaju: Albanija, Hrvatska i Makedonija.

Kapetan fregate Vuković naglašava da su: „PLT odgovorna lica za kontakt za sve vrste bilateralnih razgovora po vojnim pitanjima sa saveznicima i partnerima u MCD i SHAPE. Osim toga, oni su ključna karika u lancu vojne saradnje između zemalja NATO i partnera. Uspostavljeni su sa ciljem da budu direktna veza i pomoć u komunikaciji i koordinaciji između NATO vojnih štabova sa odgovarajućim nacional-

nim institucijama ili vojnim štabovima u sistemu odbrane zemlje partnera. Nadalje, oni usklađuju i rješavaju pitanja vojne saradnje na operativnom nivou u NATO operacijama kada zemlje partneri daju svoj doprinos kroz učešće svojih trupa ili pojedina u stvarnim operacijama na terenu”.

Kapetan fregate Vuković ističe da je odluka o uspostavljanju oficira za vezu u MCD na samom početku procesa euro-atlantskih integracija Crne Gore bila od izuzetnog značaja i koristi za Vojsku Crne Gore. „Stalno prisustvo jednog štabnog oficira VCG dalo je jednu sasvim novu dimenziju i umnogome olakšalo neposrednu komunikaciju i realizaciju planova vojne saradnje između Vojske Crne Gore i NATO-a”, naglašava Vuković.

On navodi da je opremanje kancelarije i stvaranje neophodnih uslova za rad oficira za vezu VCG realizovano kroz donaciju opreme i finansijsku podršku od strane NMR Slovenije pri SHAPE, na osnovu bilateralnog sporazuma sklopljenog između Republike Slovenije i Crne Gore.

Vuković kaže da ima izuzetnu pomoć i podršku od Misije Crne Gore pri NATO u Briselu, kojoj organizacijski i funkcionalno pripada - dio je odbrambeno-vojnog dijela Misije, na čijem čelu se nalazi Vojni predstavnik Crne Gore pri NATO i EU, generalpotpukovnik Ljubiša Jokić.

Isto tako, preko Misije Crne Gore pri NATO u Briselu, oficir za vezu obavlja svakodnevnu dvosmjernu korenspondenciju sa koordinatorom IPP programa u MO Crne Gore, radi usklađivanja i planiranja aktivnosti preuzetih u IPP programu, a zatim i sa Odsjekom za vojno-vojnu saradnju u Odjeljenju za razvoj GŠ VCG, radi neposredne realizacije planiranih aktivnosti i učešća pripadnika MO ili VCG na obuci ili vježbama oblika NATO/PzM.

„Pored zadataka koje izvršava u okviru MCD, oficir za vezu VCG, kao vojni savjetnik u vojnoj sekciji odbrambeno-vojnog dijela Misije Crne Gore pri NATO, dio svog radnog vremena provodi u sjedištu misije u Briselu, gdje je u potpunosti uključen u rad i

obaveze misije prema zadacima usmjerenim prema NATO štabu”, navodi Vuković i naglašava da se u MCD sprovodi politika "otvorenih vrata", a to znači da su sve radne prostorije i kancelarije u MCD stalno otvorene, radi brzog i efikasnog rješavanja dnevnih pitanja vojne saradnje. „Isto tako”, navodi Vuković, „PLT zemalja partnera imaju stalan i direktan pristup kod zamjenika načelnika štaba Savezničke NATO Komande za Operacije i Savezničke NATO Komande za Transformaciju (ACO i ACT) za vojnu saradnju.

Kapetan Vuković zaključuje da će se potpunom implementacijom i punom funkcionalnošću novoosnovanog MCD obezbijediti da PLT ima olakšan i brži protok informacija prema komandama NATO.

Marinko M. Slomo

“Nova Evropa” na čelu NATO?

Na jubilarnom aprilskom samitu NATO, povodom šezdesetogodišnjice osnivanja, biće izabran novi Generalni sekretar. Nove članice EU imaju velike šanse da na čelo NATO alijanse bude kandidat iz neke od tih zemalja, jer su u prethodnim mandata na toj funkciji bili predstavnici moćnih zemalja Unije.

U novim članicama EU već su počela lobiranja da njihov čovjek dođe na čelo NATO, kada maja 2009. godine ode sadašnji generalni sekretar Jap de Hop Shefer. Poljska lobira da to bude ili šef diplomatije Radoslav Šikorski ili bivši predsjednik Poljske Aleksandr Kvašnjevski. Povodom lobiranja da na čelo NATO dođe upravo Poljak, ratne sjekire zakopali su i ljuti politički neprijatelji u toj zemlji. Analitičari procjenjuju da su šanse da novi generalni sekretar bude upravo iz nove Evrope velike, pošto će novi prvi čovjek Alijanse biti iz EU, a stare članice Unije neće postavljati svoje kandidate. Holandija generalnog sekretara ima sada, Velika Britanija je imala u prethodnom mandatu, a Njemačka neće kandidovati nikoga u NATO zbog svojih izbora.

Poljska nije jedina u novoj Evropi koja bi htjela da njen političar zamijeni Jap de Hop Shefera. Slovački mediji nedavno su pisali o realnim šansama da prvi čovjek euroatlantskog saveza postane šef slovačke diplomatije Jan Kubiš, ukoliko bi se distancirao od odluke slovačke vlade da ne priznaje Kosovo, ali Kubiš je nagađanja odbio.

U Sloveniji se pominje kandidatura bivšeg premijera Janeza Janše. Janša se tokom nedavnog šestomjesečnog slovenačkog predsjedavanja EU predstavio kao dobar organizator, a navodno Amerikanci žele na mjestu generalnog sekretara vidjeti nekoga iz "nove Evrope", odnosno novih članica Sjevernoatlantskog saveza, koje održavaju posebno bliske veze sa SAD-om.

Generalni sekretar NATO je najvažniji zvaničnik koji govori i nastupa u ime Alijanse. On ima tri osnovne dužnosti. Predsjedavajući je Sjevernoatlantskog savjeta, Odbora za planiranje odbrane, Grupe za nuklearno planiranje, kao i drugih najvažnijih odbora i savjeta NATO. On ima autoritet da usmjerava konsultacije i donošenje odluka među članicama, u cilju postizanja konsenzusa. Pored toga, on se nalazi i na čelu Međunarodnog sekretarijata. Generalni sekretar se bira na period od četiri godine. Generalni sekretar je istaknuti državni službenik višeg ranga, iz neke od država članica NATO, kojeg nominuju vlade država članica, a postavlja Sjevernoatlantski savjet. Selekcija se prvo vrši kroz neformalne diplomatske konsultacije među zemljama članicama i predlažu se kandidati. Generalni sekretar se bira konsenzusom svih članica. Nakon isteka perioda od četiri godine, može mu biti ponuđeno produženje mandata na još jednu godinu. Generalni sekretar NATO je tradicionalno evropski zvaničnik.

Zorica Minevska

Jap de Hop Shefer

Raniji generalni sekretari:

Lord Robertson (1999-2003),
Velika Britanija

Javier Solana (1995-1999),
Španija

Willy Claes (1994-1995),
Belgija

Manfred Wörner (1988-1994),
Njemačka

Lord Carrington (1984-1988),
Velika Britanija

Joseph Luns (1971-1984),
Holandija

Manlio Brosio (1964-1971),
Italija

Dirk U. Stikker (1961-1964),
Holandija

Paul Henri Spaak (1957-1961),
Belgija

Lord Ismay (1952-1957),
Velika Britanija

NOVI SISTEMI TAKTIČKIH KOMUNIKACIJA

Američka firma "ITT Industries" jedan je od osnovnih snabdjevača taktičkim komunikacijskim sistemima koji se koriste u kopnenim snagama, vazduhoplovstvu i mornarici vojski zemalja širom svijeta. Osnovni proizvodi te firme predstavljaju "SINCGARS" taktički radio uređaji, te usavršeni "SINCGARS" uređaji i oprema za sisteme mrežnih komunikacija za prenos govora i podataka, s frekvencijskim skakanjem, zaštićenim od ometanja i prisluškivanja.

U saradnji s vojskom SAD firma "ITT" razvila je jedan od prvih radio uređaja, za korišćenje na bojištu, pod nazivom "SINCGARS" (Single-Chanel Ground and Airborne Radio Sistem odnosno jednokanalni radio sistem za vazduhoplovstvo i kopnene snage). Tokom upotrebe "SINCGARS" je planski usavršavan, u cilju ostvarivanja takvog taktičkog komunikacijskog sistema koji danas predstavlja glavnu kariku vojnog taktičkog interneta i predstavlja jezgro za VHF tehnologiju koja se koristi

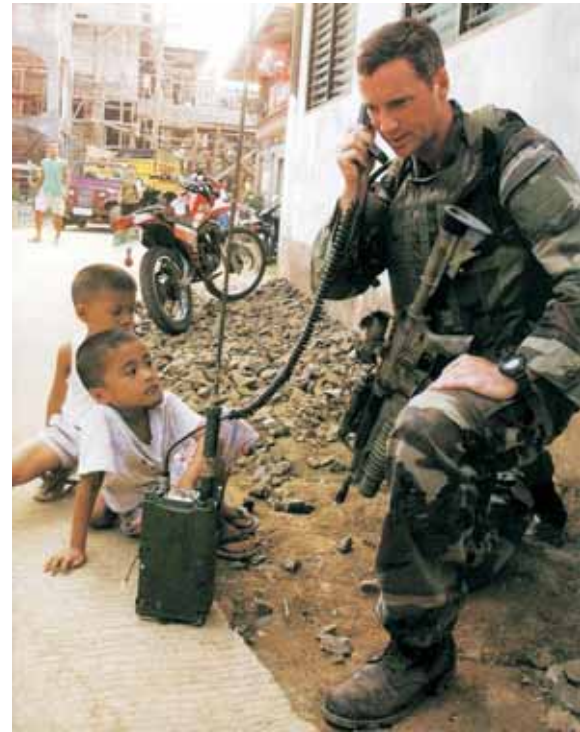
za potrebe vojske SAD.

Radio uređaj "SINCGARS" se zasniva na modularnoj varijanti čime pruža maksimalne mogućnosti različitih konfiguracija sistema za upotrebu u kopnenim snagama, vazduhoplovstvu i mornarici. Prijemnik/predajnik se, uz potreban pribor, može koristiti kao prenosna varijanta i kao osnovna jedinica za sastavljanje različitih varijanti za ugradnju u vozila. "SINCGARS" radio sistem omogućava prijem i predaju govora, taktičkih podataka, zapise podataka o stanju komunikacija i u skladu je sa NATO standardima.

Djeluje na jednom od 2320 kanala u frekventnom području od 30 do 88 MHz, a tehnološki je izveden tako da može funkcionisati i u zoni upotrebe nuklearnog oružja.

„SINCGARS ATCS" (Advanced Tactical Communication Systems-Usavršeni taktički komunikacijski sistemi) je nastavak razvoja radio uređaja „SINCGARS". Kroz više uzastopnih poboljšanja „ITT SINCGARS" se od radio uređaja, koji je prenosio samo govor, razvio u kompletan radiosistem. Hardverske funkcije omogućavaju ugradnju GPS prijemnika, internet kontrolera ili pretvarača govora u podatke visokog kapaciteta. Znatno sma-

njenje broja elektronskih kartica, poboljšano samotestiranje uređaja i poboljšani dizajn uređaja pojednostavljuju njegovo održavanje.

"ITT SINCGARS" je jedan od prvih i boljih vojnih radio uređaja sa zaštitom komunikacija i frekventnim skakanjem zaštićen od prisluškivanja i ometanja. ATCS primopredajnik težak je oko 4.1kg sa ugrađenom litijskom baterijom BA-590. Ovako lagani uređaj pogodan je za obavljanje taktičkih zadataka u maksimalno mobilnim jedinicama. „SINCGARS ATCS" jer je jedan od najboljih vojnih radio-uređaja, zaštićen od ometanja.

Zbog dobrih tehničkih karakteristika kao i brojnih raspoloživih osobina sistemi „SINCGARS" našli su svoju primjenu u više zemalja širom svijeta. Sistem je našao glavnu primjenu u programu razvoja taktičkog vojnog interneta za potrebe vojske SAD i Velike Britanije.

Marinko M. Slomo

Viceadmiral Dragan Samardžić imenovan za načelnika GŠVCG

Savjet za odbranu i bezbjednost, na predlog ministra odbrane Bora Vučinića, imenovao je viceadmirala Dragana Samardžića za načelnika Generalštaba Vojske Crne Gore, nakon što je bio vršilac dužnosti na toj funkciji.

„Nastaviću da vodim vojsku onako kako sam i započeo. Trudiću se da što prije postignemo najviše standarde potrebne za evroatlantsku integraciju Crne Gore i da podignem operativnu sposobnost Vojske Crne Gore“, istakao je načelnik Generalštaba.

Vučinić sa zvaničnikom Austrije

Ministar odbrane Boro Vučinić, u razgovoru sa direktorom za bezbjednosnu politiku Ministarstva odbrane Austrije, general-majorom Johanom Puherom istakao je zadovoljstvo dosadašnjom veoma dobrom saradnjom Crne Gore sa Austrijom u oblasti odbrane i izrazio zahvalnost na podršci te zemlje u sprovođenju reformi i transformaciji crnogorske Vojske. General Puher je međusobnu saradnju ocijenio kao veoma dobru i kazao da njegova zemlja podržava članstvo Crne Gore u NATO. Pomoćnik ministra za politiku odbrane Draško Jovanović i general Puher potpisali su Plan bilateralne saradnje za 2009. godinu.

Sporazum između Ministarstva odbrane i Univerziteta Donja Gorica

Ministar odbrane Crne Gore Boro Vučinić i dekan Humanističkih studija Univerziteta Donja Gorica prof. dr Radovan Vukadinović potpisali su Sporazum o saradnji Ministarstva i Univerziteta. Sporazum predstavlja zajedničku inicijativu dvije institucije u cilju intenziviranja procesa evroatlantskih integracija Crne Gore.

Major Saša Jovanović odlikovan medaljom UN

Major crnogorske vojske Saša Jovanović, koji je bio u službi vojnog posmatrača u misiji Ujedinjenih nacija u Liberiji (UNMIL), odlikovan je medaljom Ujedinjenih Nacija.

Major Jovanović je odlikovan medaljom broj „3“, u skladu sa Pravilnikom UN. To je treće odlikovanje majora Jovanovića koji je proveo godinu i po dana u službi u misiji UNMIL.

Jovanovića je od 15. decembra zamijenio kapetan Đurđić, koga je uoči odlaska, primio ministar Boro Vučinić.

Ministar Vučinić razgovarao sa NATO generalom

Ministar odbrane Boro Vučinić razgovarao je sa zamjenikom predsjedavajućeg Vojnog komiteta NATO, generalom Karlom Ajkenberijem, tokom međunarodne konferencije “Dostignuća u reformi sektora odbrane od obnove državnosti Crne Gore”.

Ajkenberij je podržao napore Crne Gore na njenom evroatlantskom putu, kao i proces reformi sistema odbrane.

Ekspertski sastanak u Briselu o IPP

U Briselu je održan ekspertski sastanak, u cilju usaglašavanja Individualnog programa za partnerstvo (IPP) za 2009/2010. godinu između Crne Gore i NATO. Interresornu delegaciju Crne Gore predvodio je kapetan bojnog broda Branislav Keković, šef Odsjeka za stratezijsko planiranje odbrane u Ministarstvu odbrane Crne Gore.

IPP-om za 2009/2010. godinu predviđeno je učešće u 47 aktivnosti sa 71 učesnikom iz nadležnih ministarstava Crne Gore. Najveći broj aktivnosti odnosi na Vojsku Crne Gore.

Na konkursu za vojne akademije u SAD 54 kandidata

Na konkurs koji je raspisalo Ministarstvo odbrane SAD, u saradnji sa Ministarstvom odbrane Crne Gore, prijavila su se 54 kandidata, od kojih je 14 djevojaka. Sjedinjene Američke Države omogućile su besplatno školovanje za 11 crnogorskih mladića i djevojaka, šest na Vojnoj akademiji (KOV) u Vestpointu i pet na Pomorskoj akademiji u Anapolisu.

Na sjeveru Liberije u blizini granice sa Gvinejom postoji mjesto koje se zove Zorzor. To je grad sa oko 35000 stanovnika. To je vrlo miran grad, sa gostoprivljivim stanovništvom, ali zbog blizine granice sa Gvinejom i nesređenih odnosa između Gvineje i Liberije, kao i zbog čestih upada malih naoružanih pljačkaških grupa iz Gvineje, on je u posljednjih godinu i po dana postao jedan vrlo nemiran grad, sa čestim organizovanim protestima i demonstracijama.

Tako je jednog dana u naš tim došla informacija da se u Zorzoru pripremaju velike demonstracije, najviše zbog više-mjesečnih obećanja "Superintendent"-a (osoba koja se bira na neposrednim izborima i koja je glavna i odgovorna za sve što se dešava u toj oblasti), da će preduzeti neophodne mjere da se zaustave dalje pljačke naroda od strane gore pomenutih grupa iz Gvineje. Narod koji je očekivao da će biti zaštićen od bilo kakvih vrsti prijetnji ili napada, nije više mogao da čeka na predstavnike vlasti da urade nešto, pa je riješio da preuzme stvar u svoje ruke i smijeni prvog čovjeka te oblasti.

Po dobijanju informacije, odmah smo reagovali i zajedno sa predstavnicima Liberijske nacionalne policije, UN policije i pakistanskog kontingenta krenuli u Zorzor. Kad smo stigli, odmah smo otišli u kancelariju "Superintendent"-a, da u razgovoru sa njim dođemo do prvih informacija o čemu se radi. On nam je, uglavnom ponovio ono što smo mi već znali, a takođe nam je rekao i to da je više puta tražio redovnim putem od Vlade u Monroviji da se iznađe način da se zaustave upadi, ali da do sada niko nije reagovao na njegove molbe. Nakon razgovora sa "Superintendent"-om pro-našli smo ljude koji su pokušavali

da organizuju proteste. To je bila grupa od nekoliko ljudi, starosne dobi od 30 do 40 godina. U razgovoru sa njima saznali smo da su svi oni bili ratne vođe, tj. komandanti nekih jedinica za vrijeme rata u Liberiji. Rečeno nam je da ovo nije samo njihova volja, već i volja većine stanovništva Zorzora, koji žele da se nešto promijeni. Sastanak je održan istog dana u kancelariji "Superintendent"-a, a pauza do sastanka je iskorišćena da se od stanovništva prikupi još informacija o nastalom problemu.

Nakon svega, održali smo sastanak sa predstavnicima svih strana. Ljudi su, nakon sastanka, i dalje ostali pri tome da „Superintendent“ podnese ostavku. Tražili smo od njih da razmisle o svom zahtjevu, uz obrazloženje da je "Superintendent" preduzeo sve što je mogao, kao i da ćemo mi, kao predstavnici UN-a, preduzeti dodatne korake u rješavanju problema. Obavezali smo se da će Pakistanci postaviti dodatne checkpoint-e u rejonima za koje se procijeni da se najviše koriste za ilegalan prelazak

granice, kao i da se poveća broj patrola duž cijele granice u toj oblasti.

Predstavnici naroda, kako su sebe nazivali organizatori protesta, djelimično su bili zadovoljni prijedlogom rješenja. Međutim, kako je razgovor dalje odmiicao pristali su da se uradi kako je prvobitno predloženo, ali da se za mjesec dana ponovo održi sastanak, kako bi se sa gledali postignuti rezultati.

Kako je dogovoreno, tako je i urađeno.

Nakon mjesec dana održan je sastanak na kome je izvršen pregled postignutih rezultata u zadnjih mjesec dana. Zaključeno je da je postignut izvjestan napredak. Nakon ovog sastanka svi su se složili da se za sada ne preduzimaju nikakve mjere za smjenu "Superintendent"-a, a da se situacija pažljivo prati

Razišli smo se, sa nadom da se više povodom ovog problema nećemo više sastajati.

Kapetan Saša Jovanović

UNMIL misija, Liberija

U Oslu potpisan važan ugovor

ZABRANJENA KASETNA MUNICIJA

U norveškom glavnom gradu, 3. decembra, veliki broj zemalja, potpisale su najznačajniji dokument dekade, o razoružanju i zaštiti ljudskih prava, zabrani upotrebe, proizvodnje, transfera i skladištenja kasetne municije, čime su se obavezale da pomognu žrtvama i raščiste kontaminirana područja.

Crnogorsku delegaciju na tom skupu predvodio je ministar inostranih poslova Milan Roćen, koji je u svom obraćanju, između ostalog, kazao:

“Zaštita civila, kao osnovni princip humanitarnog prava, mora biti sastavni dio politike svih odgovornih država čiji je cilj izgradnja i očuvanje međunarodnog mira i bezbjednosti. U tom kontekstu posebno smo zadovoljni što je prepoznata potreba o zabrani kasetne municije.

Imajući u vidu da su u nedavnoj prošlosti pojedine tačke na teritoriji Crne Gore bile zahvaćene upotrebom kasetne municije, za nas je jednako bilo važno i uspostavljanje okvira za saradnju u raščišćavanju kontaminiranih područja i pomoći žrtvama. Na tim osnovama, Crna Gora je u potpunosti podržavala proces čiji je cilj bila zabrana kasetne municije koja uzrokuje neprihvatljivu štetu civilima.”

Među potpisnicima Konvencije o kasetnoj municiji našle su se i zemlje-najveći proizvođači, skladištari i bivše korisnice, kao i

one koje su pretrpjele najveće posljedice njene upotrebe. Blizu 50 ministara inostranih poslova, odbrane i predstavnika vlada, potpisale su dokument, pokazujući time visok stepen političke posvećenosti da se ostatak svijeta hitno oslobodi kasetne municije.

Konvencija zabranjuje čitavu kategoriju naoružanja počev od hemijskog, biološkog do protivpješadijskih mina. U periodu od oko 40 godina, kasetne bombe ubijale su i ranjavale civile za vrijeme i nakon konflikata. Zaostala klaster municija ih je ubijala i osakaćivala, čak i decenijama nakon okončanja sukoba. Desetine hiljada civila širom svijeta smrtno je stradalo ili je bilo ranjeno upravo tim oružjem. I što je najgore, prema procjenama, četvrtina tih žrtava su djeca. Konvencija će pomoći da se, preživjelim žrtvama, njihovim porodicama i široj zajednici, obezbijedi konkretna, mjerljiva pomoć, počev od medicinske, psiho-socijalne, do poštovanja prava jednakosti, preko implementacije mjera nacionalnih akcionih planova.

Konvencija o kasetnoj municiji obavezuje države da unište sva skladišta u roku od osam godina, a da kontaminiranu teritoriju očiste u periodu od deset godina. Čini se da

su zemlje potpisnice i učesnice renomiranog skupa u Oslu, konačno shvatile da se današnji ratovi ne mogu voditi ili dobiti upotrebom oružja iz perioda hladnog rata. Što ga se prije riješe, tim bolje. Važno je reći i da, od dana stavljanja potpisa na dokument, počinje uništavanje miliona komada kasetnog naoružanja. Jedan broj zemalja već je otpočeo uništavanje njihovih skladišta.

Većina zemalja članica NATO-a potpisale su ugovor, uključujući Veliku Britaniju, Francusku i Njemačku, ali i veći broj afričkih i latino-američkih, kao i neke od najkontaminiranijih kao što su Laos i Liban. Nakon Osla, ugovor će biti otvoren za potpisivanje u Ujedinjenim nacijama, a da bi stupio na snagu mora ga ratifikovati najmanje 30 država.

Kao i Ugovor o zabrani protivpješadijskih mina, ova Konvencija žigoše upotrebu kasetne municije država koje ga još nisu potpisale, a među kojima su Sjedinjene Američke Države, Rusija i Izrael, čime rizikuju da dožive snažnu međunarodnu osudu u slučaju da je ponovo upotrijebe. Iako, ima mjesta slavlju, posao nije završen u Oslu, već riječi treba pretočiti u djelo.

Olivera Đukanović

KONFERENCIJA U POBORIMA O VOJNIM REFORMAMA

Dvodnevna konferencija "Dostignuća u reformi sektora odbrane od obnove državnosti Crne Gore" održana je od 8. do 10. decembra 2008. godine u hotelu Zamak Pobori, kod Budve. Konferenciju je organizovao Centar za međunarodne odnose Crne Gore, u saradnji sa NATO i Ministarstvom odbrane, a na njoj su učestvovali načelnici generalštabova, pomoćnici ministara odbrane zemalja regiona, kao i vojni i politički zvaničnici NATO. Na konferenciji su razmatrani postignuti rezultati u reformi sektora odbrane, kao i razmijenjena iskustva zemalja regiona.

Na otvaranju su govorili ministar odbrane Boro Vučinić, zamjenik predsjedavajućeg Vojnog komiteta NATO Karl Ajkenber i direktor Centra za međunarodne odnose Savo Kentera. Tom prilikom ministar Vučinić je istakao da su dobri odnosi u regionu jedan od prioriteta za Crnu Goru, jer ćemo upravo regionalnom saradnjom ubrzati evroatlantske integracije i uspostaviti trajni mir i bezbjednost. On je takođe, izrazio

očekivanje da će Crna Gora, na samitu NATO-a, u aprilu sljedeće godine, dobiti pozitivan odgovor i početi sa primjenom MAP-a, kao i nadu da će, u najskorije vrijeme dobiti pozitivan odgovor i na aplikaciju za punopravno članstvo u SEDM-inicijativu ministara odbrane jugoistočne Evrope.

Zamjenik predsjedavajućeg Vojnog komiteta NATO Karl Ajkenber je rekao da je Balkan jedan od prioriteta Alijanse i da ona podržava regionalne napore u evroatlantskim integracijama. Istakao je da Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore imaju dobru reputaciju u NATO štabu.

Direktor Centra za međunarodne odnose Savo Kentera je rekao da je "jedan od najvažnijih segmenata reforme, reforma u glavama i mislima oficira, gdje je u najvećoj mjeri došlo do preobražaja u odnosu na nekadašnji način razmišljanja"

Učesnici konferencije su izrazili spremnost da bez ograničenja razmjenjuju iskustva, stečena na putu u NATO i da pruže pomoć i

podršku Crnoj Gori za što skorije učlanjenje u taj savez. Na konferenciji je istaknuto da će podrška građana za članstvo u NATO u narednom periodu porasti, ali da nam predstoji naporan rad na ovom planu. Ocijenjeno je da je u tom cilju neophodno ujediniti napore i nastaviti sa aktivnostima, putem realizacije postojećih programa i kroz nove mehanizme kontrole na regionalnom principu.

Učesnici konferencije su se saglasili da će se ekonomska kriza odraziti na planirane aktivnosti, te da je stoga neophodno relno planiranje. Međutim, bez obzira na krizu ne smiju se zapostaviti aktivnosti koje su ključne za nastavak reforme sistema odbrane. Zaključeno je da u nastavku reforme sistema odbrane Crne Gore akcenat treba staviti na završetak Strategijskog pregleda odbrane, koji treba da obezbjedi adekvatno struktuiranje, održivost snaga, uz dugoročno planiranje.

S. Dajević

Zapisi o perjanicima

Državne institucije u Crnoj Gori, naravno, u nekoj rudimentarnoj formi, počele su dobijati određenu formu u vrijeme vladavine Petra Drugog Petrovića Njegoša. On je 1831. godine osnovao Praviteljstvujušći senat, kao najviši organ sudske vlasti. Uz Senat formirana je i Gvardija. To je bio stalni oružani odred koji je imao obavezu da čuva unutrašnji red, mir i javnu bezbjednost. Tada su postavljeni i prvi perjanici. Na početku ih je bilo samo

osam i bili su na raspolaganju predsjedniku Senata. Šest godina kasnije, reorganizacijom vlasti, perjanička služba je imala 30 ljudi. Suštinski, to je bio elitni vojno-politički odred koji je samostalno ili uz pomoć Gvardije sprovođio odluke, naredbe i presude Senata i samog gospodara-Njegoša. Perjanička služba je dobila i svog prvog kapetana. Bio je to Nikola Kaluđerović.

Perjanici su 1837. godine dobili neke

dijelove opreme koja ih je jasnije izdvajala u političko-formacijskom smislu. Oni su, odobrenjem Njegoša, dobili perjaničke kape, po čemu su se oni razlikovali od svih ostalih činovnika. Kape su bile crvene boje, u vidu fesa, sa kićankama. Ruski putopisac i veliki poznavalac Crne Gore Pavle Rovinski vezuje naziv perjanik upravo za kićanku, perjanicu, a to je ukras na kapi. Perjanici su u vrijeme vršenja zvanične službe bili obavezni da nose i propisno službenu odjeću. Uniformizacija perjanika tekla je postepeno, a 1896. godine uvedena je nova perjanička uniforma. Njen najosobitiji dio bila je perjanička dušanka (ćinterac). Perjanici su koristili vojne rangovne oznake. Pod sam kraj 19. vijeka, perjanička služba je raspuštena, a 1900. godine reorganizovana je i opredijeljena za obavljanje dvorske službe. Umjesto dotadašnje, perjanici su počeli nositi vojničke uniforme. I to samo za vrijeme službe.

Perjanička uniforma imala je uvijek neke elemente iz narodne nošnje. Model za novi tip perjaničke uniforme izradio je 1910. godine Andrija Andrić, a njen glavni proizvođač bio je cetinjski terzija Đon Kola. Perjanici, kao dvorska garda, posebno su živopisno bili obučeni na ceremoniji proglašenja knjaza Nikole za kralja Crne Gore.

U narodnoj memoriji perjanici su ostali kao službenici bliski vladaru i dvoru. Kao odabrani, kršni, lijepo obučeni, otmeni, momci, odani gospodaru i revnosni u svojoj službi.

Ilija Despotović

Nepoznati autor: Prijem jednog stranog poslanika kod crnogorskog knjaza

Konkurs za prijem vojnika po ugovoru na službu u Vojsku Crne Gore

MISTARSTVO ODBRANE i
GENERALŠTAB VOJSKE CRNE GORE

OGLAŠAVAJU

Potrebu za popunom slobodnih formacijskih mjesta prijemom u profesionalnu vojnu službu vojnika po ugovoru na određeno vrijeme,

1) U Četi vojne policije

(mjesto službovanja Podgorica):

za dužnosti: **a) u pješadiji**

2) U Bataljonu za počasti

(mjesto službovanja Podgorica):

za dužnosti: **a) u pješadiji (gardista)**

3) U Lakoj pješadijskoj brigadi

(mjesto službovanja Podgorica, Nikšić):

za dužnosti: **a) u pješadiji**

b) u artiljeriji

c) u ARJ PVO

d) u inženjeriji

e) u saobraćajnoj službi

4) U Brigadi za specijalne operacije

(mjesto službovanja Danilovgrad, Pljevlja, Kolašin, Kumbor):

za dužnosti: **a) u pješadiji**

b) u vezi

c) u inženjeriji

d) u ABH-odbrani

e) u pomorstvu

f) u mornaričkotehničkoj službi

g) u saobraćajnoj službi

h) u sanitetskoj službi

5) U Mornaričkoj bazi

(mjesto službovanja Bar, Kumbor):

za dužnosti: **a) u pomorstvu**

b) u mornaričkotehničkoj službi

c) u intendantskoj službi

d) u saobraćajnoj službi

Opšti uslovi za prijem:

- da je zdravstveno sposoban za vojnu službu (utvrđuje vojnojlejkarska komisija),
- da ima propisanu stručnu spremu,
- da nije osuđivan za krivično djelo na bezuslovnu kaznu zatvora od najmanje šest meseci,
- da se protiv kandidata ne vodi krivični postupak za krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti,

Posebni uslovi za prijem:

- da ima završenu najmanje srednju školu (III ili IV stepen),
- da nije stariji od 28 godina za prijem u rod, odnosno 30 godina u službu,
- kandidat koji konkuriše za vozača mora imati položenu najmanje "B" i "C" kategoriju,
- prednost imaju kandidati koji su odslužili vojni rok,
- za gardiste - da su visine preko 180 cm.

Uz molbu se prilažu sledeća dokumenta:

- autobiografija,
- izvod iz matične knjige rođenih,
- uvjerenje o državljanstvu,
- ovjerena kopija svedočanstva-diplome o završenoj školi,
- potvrda da je odslužio vojni rok,
- ovjerena fotokopija vojničke knjižice,
- uvjerenje da se protiv kandidata ne vodi krivični postupak i da nije osuđivan,
- ovjerena kopija vozačke dozvole (ako konkuriše za vozača m/v),
- ovjerena kopija lične karte, tačna adresa i broj telefona.

Prava i obaveze za vrijeme službe po ugovoru:

Ugovor se zaključuje na period od 1 (jedna) godine dana.

Vojnici po ugovoru na određeno vrijeme imaju pravo na: platu i druga novčana primanja prema Uredbi o platama; godišnji odmor prema Uredbi o godišnjim odmorima i odsustvima; zdravstveno i socijalno osiguranje i druga prava i obaveze prema propisima za lica primljena u profesionalnu vojnu službu na određeno vrijeme.

Način podnošenja molbe:

- za prijem u Četu vojne policije, molbe se podnose u kasarni "Masline";
- za prijem u Bataljon za počasti, molbe se podnose u kasarni na aerodromu "Golubovci";
- za prijem u Laku pješadijsku brigadu, molbe se podnose u kasarni "Masline";
- za prijem u Brigadu za specijalne operacije, molbe se podnose u kasarni u Danilovgradu,
- za prijem u Mornaričku bazu, molbe se podnose u kasarni u Kumboru.

Molbe se dostavljaju jedinicama u navedenim mjestima sa naznakom "za oglas".

Kandidate koji ispunjavaju uslove oglasa, komisija za prijem upućuje na ocjenu zdravstvene sposobnosti.

Oglas ostaje otvoren od dana objavljivanja u sredstvima javnog informisanja do popune slobodnih formacijskih mjesta.

Nepotpune molbe neće se razmatrati za prijem u službu.

Odluku o izboru kandidata za prijem donosi nadležni starješina, a o izboru kandidati će biti obaviješteni u propisanom roku.

Za kandidate koji budu izabrani za prijem, određuje se probni rad, radi provjere osposobljenosti za dužnost za koju se primaju u službu, u trajanju od 3 (tri) mjeseca.

PARTNER

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

Predsjednik Crne Gore Filip Vujanović:
Članstvo u NATO bitno za državu, a korisno za građane
VOJNIK PO UGOVORU – ZANIMANJE KOJE OBEĆAVA
Izazov kome se treba prepustiti

PARTNER

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

Intervju s učesnicima Generalštaba VUO i Generalštaba Oružane Snage Crne Gore:
VOJSKA PO MJERI DRŽAVE
Ministri odbrane i inostranih poslova govore o benefitima članstva Crne Gore u NATO
BEZBJEDNOST PREDUSLOV EKONOMSKOG PROSPERITETA

PARTNER

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

NATO poziva Crnu Goru da otpočne Intenziviran dialog
KORAK DO KANDIDATURE
NATO's Nations and Partners for Peace
AKTIVAN PARTNER U PROGRAMU PARTNERSTVO ZA MIR

PARTNER

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

BESPLATAN PRIMJERAK
INTERVJU PREDSEDNIKA VLADE CRNE GORE MILA ĐUKANOVIĆA:
DRŽAVA BEZBJEDNIJA U NATO
DVADESET GODINE VOJSKE U NEZAVISNOJ DRŽAVI
NOVA SNAGA – VOJSKA CRNE GORE

PARTNER

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

BESPLATAN PRIMJERAK
INTERVJU – DR. STEFANI BABŠT,
POMOĆNIK GENERALNOG SEKRETARA NATO ZA JAVNU DIPLOMATIJU
ČLANSTVO U NATO – OSIGURANJE OD RIZIKA
ŠKOLOVANJE BUDUĆIH STARIJEŠINA
CRNOGORSKE VOJSKE U ELITNIM VOJNIM AKADEMIJAMA
CRNOGORSKI KADETI NA SVJETSKIM AKADEMIJAMA

PARTNER

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

BESPLATAN PRIMJERAK
INTERVJU: RANKO KRIVOKAPIĆ, PREDSEDNIK SKUPSTINE CRNE GORE
SVOJA SUDBINA U SVOJIM RUKAMA
JADRAN SLAVI 75. RODENDAN
BIJELI FENIKS NA MORU

PARTNER

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

BESPLATAN PRIMJERAK
INTERVJU: KOMANDANT ZDRUŽENIH SNAGA NATO U NAPULJU
ADMIRAL MARK FITZGERALD
VRATA NATO SU OTVORENA ZA CRNU GORU
TEMA
MIROVNE MISIJE – U SUSRET ZAKONU

PARTNER

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

BESPLATAN PRIMJERAK
INTERVJU: SELMO ČIKOVIĆ, MINISTAR ODBRANE BIH
NE MOŽEMO SELEKTIVNO PRISTUPATI NATO
JUBILARNA PLOVIDBA „JADRANA“
PLOVIDBA ZA BARCELONU

PARTNER

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

BESPLATAN PRIMJERAK
TEMA: ŠEF VJEDNE MISIJE CRNE GORE PRI NATO
GENERAL: POTPUKOVNIK LJUBIŠA JOKIĆ POJAŠNJAVA ZA „PARTNER“
ŠTA DRŽAVU OČEKUJE DO STATUSA PUNOPRAVNOG ČLANA NATO
OČEKUJEMO POZITIVAN ODGOVOR NA APLIKACIJU
INTERVJU: GAZMEND OKETA, MINISTAR ODBRANE REPUBLIKE ALBANIE
NATO DONOSI INVESTICIJE I
ČLANSTVO U EVROPSKOJ UNIJI